

22.1.2021

JulkICT
Antti Helin

Yhteenveto annetuista lausunnoista: luonnos HE:ksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

1.	Johdanto	1
2.	Tiivistelmä	2
3.	Yhteenveto	4
3.1.	Esityksen tavoitteet, valitut keinot ja jatkovalmistelu	4
3.2.	Kustannukset ja tietojärjestelmävaikutukset	13
3.3.	Ehdotettu aikataulu	19
3.4.	Vanhan henkilötunnuksen merkitys	20
3.5.	Vaikutukset henkilön yksilöinnin eheyteen eri toimialoilla	21
3.5.1.	Tutkimus, arkistot ja tilastot	21
3.5.2.	Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	22
3.5.3.	Turvallisuus	23
3.5.4.	Sähköinen tunnistaminen	24
3.5.5.	Opetus ja koulutus	25
3.6.	Vaikutukset henkilötunnusta muuttavaan henkilöön ja henkilön velvollisuudet	26
3.7.	Muuttamisen edellytykset ja muuttamista hakevien yhdenvertaisuus	28
3.8.	Selvittämisvelvollisuus ja tiedonsaantioikeudet	32
3.9.	Henkilötunnuksen muuttamista koskeva neuvonta	35
4.	Luettelo lausunnon antaneista	37

1. Johdanto

Valtiovarainministeriö pyysi ajalla 15.12.2020-14.1.2021 lausuntopalvelu.fi-palvelussa lausuntoja [luonnoksesta hallituksen esitykseksi](#), jonka tarkoituksena on mahdollistaa henkilötunnuksen muuttaminen nykyistä laajemmilla perusteilla. Tällä on tarkoitus vähentää henkilötunnuksella tehtävien väärinkäytösten mahdollisuuksia ja vähentää esimerkiksi tietoturvaloukkausten ja tieto- ja viestintärikosten uhreiksi joutuneille aiheutuvaa vahinkoa vääriin käsiin

joutuneista identiteettitiedoista. Ehdotetuilla säädösmuutoksilla on merkitystä esimerkiksi tilanteissa, joissa henkilötunnuksia on joutunut sivullisten käsiin rikollisen toiminnan johdosta.

Hallituksen esityksen luonnoksesta annettiin valtiovarainministeriölle 53 lausuntoa, sekä kymmenen ilmoitusta, ettei luonnoksesta ole lausuttavaa. [Lausuntopyyntö](#) sekä lausuntopalvelu.fi:n kautta annetut lausunnot ovat luettavissa lausuntopalautte.fi:ssä. Kaikki lausunnot ovat luettavissa [lainsäädäntöhankkeen verkkosivuilla](#). Lausunnon tai ilmoituksen antaneet tahot on lueteltu tämän yhteenvedon lopussa.

2. Tiivistelmä

Lähes kaikki lausunnonantajat pitivät hallituksen esityksen tavoitteita parantaa identiteettivarkauksien uhreiksi joutuneiden asemaa kannatettavina. Useimmissa lausunnoissa korostettiin kuitenkin sitä, että henkilötunnuksen tarkoitus on ennen kaikkea henkilön yksilöinti eikä henkilön tunnistaminen, ja että henkilötunnus on laajalle levinnyt, julkinen tieto. Henkilötunnuksen muuttaminen itsessään ei erityisemmin estäisi uusien rikosten tekemistä, varsinkin koska henkilötunnuksen muutoksen välittyminen yhteiskunnan eri toimijoille ei olisi välitöntä, jolloin vanhaa henkilötunnusta olisi edelleen mahdollista käyttää väärin. Lausunnonantajat korostivat myös sitä, että henkilötunnuksen muuttamisesta aiheutuisi aina henkilölle, eli rikoksen uhrille itselleen, paljon vaivaa ja kustannuksia.

Vaikuttavampaa ja tehokkaampaa olisi edellyttää nykyistä laajemmin vahvaa tunnistamista sekä vähentää henkilötunnuksen käyttöä tunnistamisvälineenä, joko erilaisin ohjauskeinoin tai nykyistä tiukemmalla lainsäädännöllä. Lisäksi esimerkiksi kulutusluottojen yhteydessä voitaisiin säätää velvoitteesta tunnistaa luottoa hakeva henkilö luotettavalla tavalla. Lausunnoissa toivottiin erilaisten vaihtoehtoisten keinojen tarkempaa selvittämistä ja myös ehdotettiin tällaisia keinoja henkilötunnuksen väärinkäytämisen vähentämiseksi.

Esityksessä ehdotetut uudet edellytykset henkilötunnuksen muuttamiselle saivat lausunnoissa vaihtelevasti tukea. Hyvänä pidettiin sitä, että henkilötunnuksen muuttaminen olisi jatkossa mahdollista nimenomaan ennakoivana toimenpiteenä. Joissakin lausunnoissa ehdotettiin kynnyksen madaltamista entisestään, kun taas useissa haluttiin kynnys nimenomaan pitää mahdollisimman korkeana myös sen vuoksi, että silloin työtä ja kustannuksia aiheuttavia muutoksia tapahtuisi mahdollisimman vähän.

Ehdotettuja edellytyksiä henkilötunnuksen muuttamiselle pidettiin epäselvänä ja tulkinnanvaraisena, jolloin riskinä on, että muuttamisen edellytykset eivät juuri koskaan täyty, tai että henkilötunnusten muuttaminen hyväksytään kaavamaisesti aina. Yhdenvertaisen kohtelun osalta ongelmallisena pidettiin edellytystä siitä, että henkilötunnuksen muuttamisen edellytyksenä olisi sen paljastuminen

ulkopuolisille rikoksen seurauksena, kun se voi paljastua myös esimerkiksi henkilön omasta huolimattomuudesta.

Periaate, että henkilötunnuksen muuttaminen tapahtuu aina henkilön omasta hakemuksesta, sai laajasti kannatusta. Samaten kannatettiin sitä, että velvollisuutta selvittää henkilötunnuksen muuttamisen edellytyksiä säädettäisiin lailla hakijan lisäksi myös Digi- ja väestötietovirastolle, koska henkilöllä itsellään ei yleensä juuri ole riittäviä keinoja arvioida ehdotettuja edellytyksiä. Selvitysvelvollisuuden lisäksi kannatettiin laajalti sitä, että Digi- ja väestötietovirastolla olisi riittävät tiedonsaantioikeudet näiden edellytysten arvioimiseen, mutta sekä Digi- ja väestötietovirasto että Poliisihallitus kiinnittivät huomiota siihen, että näiden tiedonsaantioikeuksien asianmukainen toteuttaminen vaatii sekä resursseja, että aikaa eri käytäntöjen suunnittelemiseen.

Useimmat yhteiskunnan ydintoiminnot, kuten sosiaali- ja terveyspalvelut, kytkevät henkilön tiedot ja häntä koskevat asiakirjat toisiinsa henkilötunnuksen avulla. Henkilötunnusten laajamittaisen muuttamisen myötä nämä yhteydet ovat lausuntojen mukaan vaarassa katketa, millä voi olla huomattavia seurauksia esimerkiksi terveydenhuollon asiakkaille tai poliisin käyttämien rekisterien käytettävyydelle.

Käytössä olevia tietojärjestelmiä ei ole suunniteltu sillä oletuksella, että henkilöille järjestelmällisesti annettaisiin uusia henkilötunnuksia. Henkilötunnuksia muutetaan tällä hetkellä vähän ja nämä muutokset on mahdollista tehdä käsin nykyisten menettelyjen ja järjestelmien puitteissa. Henkilötunnusten muuttumisen lisääntyminen tulisi aiheuttamaan merkittäviä tietojärjestelmien muutostarpeita, joiden vaatimia resursseja ei tällä aikataululla ole ollut mahdollista tarkkaan arvioida ja joita ei ehdotetulla aikataululla ole mahdollista toteuttaa. Lausunnoissa tehtyjen arvioiden mukaan esimerkiksi poliisilla on käytössään useita kymmeniä tietojärjestelmiä, joiden muutoskustannukset voivat pahimmillaan nousta useisiin miljooniin euroihin. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos puolestaan arvioi, että esityksestä seuraavat kustannukset voivat sosiaali- ja terveyssektorilla olla lähes yhtä suuret kuin joulukuussa 2020 käynnistetyn, laajemman henkilötunnusuudistuksen kustannukset.

Uuden henkilötunnuksen päivittyminen vanhan tilalle tai rinnalle ei siis tulisi ainakaan alkuvaiheessa tapahtumaan automaattisesti, koska tietojärjestelmiä ei ole suunniteltu tällaiseen tarpeeseen ja koska tämän kyvykkyyden kehittäminen veisi aikaa ja olisi hyvin kallista. Automaation puute lisäisi myös inhimillisten virheiden vaaraa, joka puolestaan voisi lausujien mukaan vaarantaa esimerkiksi potilasturvallisuuden, jos potilaan aiempia hoitoja tai reseptejä ei saada tietoon. Lisäksi monet tiedot ja asiakirjat, kuten arkistoidut aineistot, ovat edelleen olemassa vain paperimuodossa, jolloin niiden yhdistäminen uuteen

henkilötunnukseen voi olla vaikeaa, ja aineistojen yhdistäminen toisiinsa esimerkiksi tutkimuskäyttöön hankaloituu tai muuttuu mahdottomaksi.

Hallituksen esityksen mukaan ehdotettu sääntely tulisi voimaan 1.6.2021. Esityksen mukaan henkilötunnuksen muuttamisen kynnyksen madaltaminen johtaisi käytettävissä olevan henkilötunnusavaruuden loppumiseen kesken aiemmin odotettua nopeammin, minkä johdosta avaruutta olisi laajennettava tekemällä tekninen muutos henkilötunnuksen muotoon jo vuoden 2022 alusta alkaen. Useassa lausunnossa tätä aikataulua, jossa henkilötunnusten muuttuminen helpottuisi kesäkuussa 2021 ja henkilötunnuksen muotoa koskeva muutos toteutettaisiin jo vuoden 2022 alussa, pidettiin epärealistisena tai jopa mahdottomana, koska muutos edellyttää merkittäviä muutoksia sekä yksityisen että julkisen sektorin tietojärjestelmiin. Useissa lausunnoissa ehdotettiin 1-2 vuoden pituista siirtymäaikaa ennen lain voimaantuloa. Digi- ja väestötietovirasto ehdotti esityksen sisällyttämistä laajempaan henkilötunnuksen uudistushankkeeseen, niin että muutokset tulisivat voimaan vasta vuoden 2022 loppuun mennessä.

Lausunnoissa todettiin, että esityksen nopean aikataulun johdosta kaikkia esityksen vaikutuksia ei ole ollut mahdollista arvioida riittävänä tarkasti ja seikkaperäisesti. Vaikutuksia olisi tietojärjestelmämuutosten lisäksi esimerkiksi eri yrityksiin ja viranomaisiin, joiden olisi saatava lisää henkilöstöresursseja muuttamaan henkilötunnuksia, sekä henkilötunnuksen käyttökelpoisuuteen digitaalisen yhteiskunnan henkilöitä yksilöivänä tunnuksena ja henkilön eri tahoille tallennettuja tietoja toisiinsa yhdistävänä linkkinä.

3. Yhteenveto

3.1. Esityksen tavoitteet, valitut keinot ja jatkovalmistelu

Ahvenanmaan maakuntahallitus piti tervetulleena mahdollisuutta muuttaa henkilötunnusta nykyistä helpommin tilanteissa, joissa henkilötunnusta saatetaan käyttää rikoksen välineenä.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene piti esitettyä lakimuutosta kannatettavana.

Digi- ja väestötietoviraston (DVV) mukaan henkilötunnuksen muuttaminen ei ole tehokas keino päästä esityksen tavoitteeseen. Rikoksenteijällä voi olla hallussaan jo niin paljon tietoa uhrista, että tämän on mahdollista niiden avulla selvittää verrattain helposti uusikin henkilötunnus. Lisäksi yleensä tietovuotojen yhteydessä suurin uhka uhreja kohtaan on muilla tiedoilla kuin henkilötunnuksella kiristäminen.

Henkilötunnusta on pidetty helppona ja riittävän luotettavana tietona, jolla voidaan todentaa henkilön henkilöllisyys, mikä on johtanut nykytilanteeseen.

Henkilötunnusten paljastumisen ongelma voidaan ratkaista muuttamalla identiteetinhallinnan prosessit vastaamaan digitaalisen toimintaympäristön vaatimuksia. Toimijoille, jotka eivät käytä vahvaa tunnistusta, tulisi kohdistaa seuraukset siitä, että nämä eivät ole tunnistanee asiakkaitaan vahvasti ja näin ovat mahdollistaneet väärinkäytökset. Nykytilassa epäkohtana on esimerkiksi se, että saatavien perinnässä vastaajan on pakko toimia aktiivisesti voidakseen estää itseensä kohdistuvat perintätoimet, vaikka ei itse ole ollut mitenkään osallisena sopimuksessa, jota perintä koskee. Velkovalta taholta ei edellytetä näyttöä siitä, että se olisi sopimusta tehtäessä varmistanut toisen osapuolen henkilöllisyyden.

Tietomurtorikosten uhrien suojaamiseksi voitaisiin kehittää muita ratkaisuja, kuten varoitusmerkintöjä tai sulkua järjestelmiin, jotta henkilön tiedoilla ei voitaisi asioida sähköisesti ilman erityisvarmistuksia, tai joilla estettäisiin henkilön tietojen saanti. Väärinkäytön estämiseksi rikoksen uhreilla on käytettävissään myös muita keinoja, joiden avulla voidaan saada riittävä suoja väärinkäytöksiä vastaan. Identiteettivarkauden uhrien aseman helpottamiseksi on vireillä hanke viranomaispalvelusta, jossa väärinkäytöksiä ehkäisevät tarvittavat estot ja kiellot olisi mahdollista saada yhden luukun kautta. Nykyiseen sääntelyyn voisi olla riittävää muuttaa vain toistuvuuden sekä mahdollisesti merkittävän taloudellisen tai muun haitan edellytystä.

Digi- ja väestötietovirasto esitti, että esityksessä ehdotettu muutos toteuttaisiin yhdessä vireillä olevan laajemman henkilötunnuksen uudistamishankkeen kanssa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kannatti esitystä, jos henkilötunnuksen muuttamisella voidaan estää vahinkoa tai lisävahinkoa. Pitkällä aikavälillä tulisi kuitenkin estää henkilötunnuksen käyttö henkilön tunnistamiseen, sekä rajata mahdollisuuksia tehdä merkittäviä oikeustoimia ilman tunnistamista.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies piti esitystä perusteltuna ja ehdotettua keinoa henkilön oikeusturvaa parantavana.

Eläketurvakeskuksen mukaan henkilötunnuksen muuttamisella voidaan jossain määrin rajoittaa henkilötunnusten avulla tehtävistä rikoksista aiheutuvaa haittaa. Toisaalta itse henkilötunnuksen muuttaminen on raskas, aikaa vievä ja kallis prosessi, eikä välttämättä yksinomaisena toimenä tehokas tai riittävä. Esimerkiksi Psykoterapiakeskus Vastaamon tietomurron kaltaisessa tilanteessa väärin käsiin joutuneet tiedot ovat arkaluonteisia, eikä pelkkä henkilötunnuksen muuttaminen ehkäise ennalta kaikkia tästä syntyviä haittoja. Lisäksi itse henkilötunnuksen muuttaminen tulee useiden tahojen tietoon ja voi herättää ei-toivottua huomiota. Koska henkilötunnus ei ole salassa pidettävä tieto vaan sitä käytetään laajalti, ei Eläketurvakeskus katsonut sen muuttamisen helpottamisen ratkaisevan henkilötunnuksen käyttöön liittyviä ongelmia. Tarkoituksenmukaisempaa olisi vähentää henkilötunnuksen väärinkäyttöä ja henkilötunnuksen käyttöä tunnistamisen välineenä, ja muut hallituksen esityksessä esitetyt vaihtoehdot

olisivat selvittämisen arvoisia ja todennäköisemmin tehokkaampia keinoja. Tärkeä olisi myös ohjata riittävästi resursseja tietosuoja-asetuksen toimeenpanon valvontaan, sekä kyberrikollisuuden torjuntaan ja selvittämiseen.

Finanssiala ry piti lausunnossaan esityksen tavoitteita kannatettavina, mutta toi esiin, että henkilötunnuksen muuttaminen estää vain itse henkilötunnuksen eikä muiden tietomurron tai –vuodon seurauksena saatujen henkilötietojen väärinkäytön. Esimerkiksi Psykoterapiakeskus Vastaamon tapauksessa ensimmäiset tietomurron seurauksena tehdyt rikokset olivat kiristämisyriksiä, joissa käytettiin väärin nimenomaan muita henkilötietoja kuin henkilötunnuksia. Esityksessä ei ole selvitetty, millaisia keinoja tietomurron tai –vuodon uhreilla on tällaisten rikosten ehkäisemiseen.

Finanssivalvonta, Keva, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Maahanmuuttovirasto, Maanmittauslaitos, Suomen Kuntaliitto, Työeläkevakuuttajat TELA ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Valvira kannattivat tavoitetta vähentää henkilötunnusten väärinkäyttöä ja ehkäistä ennalta tietoturvaloukkauksen uhreille aiheutuvia vahinkoja. Henkilötunnuksen vaihtaminen ei lausunnon antaneiden tahojen mukaan kuitenkaan ole paras tapa suojata rikoksen uhriksi joutuneita henkilöitä. Tehokkaampi tapa olisi lopettaa henkilötunnuksen ja muiden helposti saatavilla olevien henkilötietojen käyttäminen tunnistamiseen. Keinoina voisivat olla uusi lainsäädäntö sekä henkilötunnusta tunnistamiseen käyttävien toimijoiden muutokset omissa toimintatavoissaan.

Finanssivalvonnan mukaan erityisesti merkittävä puute lainsäädännössä on kuluttajansuojalain soveltamisalapoikkeus, joka mahdollistaa hyödykesidonnaisten kuluttajaluottojen myöntämisen ilman että luotonhakijan henkilöllisyys todennetaan vahvalla sähköisellä tunnistusvälineellä. Finanssivalvonta pitikin tavoiteltavana, että henkilötunnusta tai muita helposti saatavilla olevia henkilötietoja ei käytettäisi tunnistusmenetelmänä sellaisissa asiointitilanteissa, joissa asiakkaalle voi aiheutua taloudellista vahinkoa tai asiakkaan luottamuksellisia tietoja voi joutua ulkopuolisten haltuun.

Kuntaliitto korosti sitä, että esityksen vaikutusten arvioinnissa tulisi käsitellä kriittisten toimialojen näkökulmasta sitä, kuinka muutokset voitaisiin toteuttaa mahdollisimman palvelu- ja kustannustehokkaasti

Helsingin ja Uudenmaan seudun sairaanhoitopiiri HUS totesi, että asia on merkityksellinen ja tärkeä, mutta että henkilötunnuksen muuttaminen ei ole tehokas keino ehkäistä ennalta mahdollisia vahinkoja ja rikoksia. Henkilötieto ei ole salainen tieto, eikä sitä tulisi käyttää henkilön tunnistamiseen. HUS:in näkökulmasta parempi tapa olisi vahvan tunnistamisen käytön lisääminen palveluissa, joissa syntyy merkittävä sopimussuhde johonkin palveluun tai palvelulla on merkittävä rahallinen arvo. Kansallisten viranomaisten tulisi tarjota myös kevyesti toteutettuja ja helposti käyttöön otettavia sähköisiä vahvoja

tunnistuspalveluja esimerkiksi puhelinasiointipalvelujen käyttöön. Olisi pohdittava, onko perusteltua ennemmin odottaa henkilötunnuksen kokonaisuudistusta esitetyn kaltaisen nopean muutoksen sijaan.

Kansallisarkiston mukaan henkilötunnus on vahva tietohuollon linkki, ja esityksen tavoite henkilötunnuksen muuttamisen helpottamisesta on riski henkilöaineistoja käyttävälle tutkimukselle. Henkilötunnusten muutoksia ei ole yleensä mahdollista päivittää arkistotietokantoihin eivätkä ne ainakaan päivitty automaattisesti. Kansallisarkiston mukaan tieteen tekemistä ei voi rajoittaa vähentämällä mahdollisuuksia yhdistää ja käyttää henkilötietoja ja henkilöaineistoja.

Kansaneläkelaitos ei nähnyt ehdotettua muutosta väestötietojärjestelmästä annettuun lakiin tehokkaaksi keinoksi vähentää tietoturvaloukkauksia ja niistä uhreille aiheutuvaa vahinkoa. Uudenkin henkilötunnuksen saaminen selville on melko yksinkertaista, koska henkilötunnusta käytetään laajalti eri yhteyksissä eikä se ole salassa pidettävää tietoa. Lisäksi myös muita identiteettivarkauden kautta saatuja tietoja kuin henkilötunnusta on mahdollista käyttää aiheuttamaan vahinkoa tietoturvaloukkauksen uhrille. Henkilötunnuksen hallitsematonta käyttöä tunnistamisessa tulisi rajoittaa ja olisi edistettävä sen käyttöä nimenomaan yksilöintitarkoituksessa, tarvittaessa lainsäädännön keinoin.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän mukaan on ymmärrettävää, että julkinen paine tehdä jotain asialle on suuri, mutta suurin ongelma on henkilötunnusten käyttämisessä tunnistamiseen eikä vain yksilöintiin. Henkilötunnus ei ole salainen, ja voi paljastua monella eri tavalla. Kun tietomurto on jo tapahtunut, ei henkilötunnuksen muuttaminen enää välttämättä korjaa aiheutunutta vahinkoa, vaan sitä vastoin aiheuttaa uhrille lisää ongelmia. Sen sijaan kyberrikollisuuden torjuntaa pitäisi kehittää. Lisäksi tulisi kehittää tapoja korjata väärinkäytösten seurauksia ja ehkäistä niitä ennalta sen sijaan, että huonojen käytäntöjen annetaan jäädä voimaan.

Tietojohtamisen väitöskirjatutkija Juha Lemmetti ja tietojohtamisen professori Samuli Pekkola eivät pitäneet ehdotettua muutosta tehokkaaksi keinoksi tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvan vahingon vähentämiseen. Päinvastoin uhreille voisi henkilötunnuksen muuttamisesta aiheutua paljon enemmän vahinkoa kuin mitä identiteettivarkauden uhriksi joutuminen yksin aiheuttaisi. Lisäksi henkilötunnuksen muuttaminen keinona sysää vastuun uusien rikosten ehkäisemisestä tapahtuneen rikoksen uhrille. Tehokkaampi keino olisi minimoida vahingot itse tietovuodon tapahtuessa. Henkilötunnuksen kaltaista laajalle levinnyttä ja helposti väärin käsiin joutuvaa tietoa ei tulisi voida käyttää helposti taloudellisen hyödyn hankkimiseen, kuten ostamaan tuotteita laskulla tai ottamaan kulutusluottoja. Jo nyt olisi suhteellisen helppoa luoda rekisteri, johon henkilö voi asettaa kiellon myydä itselleen tavaroita tai palveluita ilman vahvaa

tunnistamista, ja josta palveluntarjoajat voisivat tarkistaa, onko kyseinen kierto asetettu.

Kaupan liitto totesi, että ehdotettu muutos on yksi keino vähentää tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa, mutta että näin nopealla aikataululla ja toistaiseksi puutteellisen vaikutustenarvioinnin vuoksi toimenpiteen tehokkuuden ja siitä aiheutuvan hallinnollisen taakan arvioiminen suhteessa muihin keinoihin on mahdotonta.

Keskusrikospoliisi totesi, että ehdotettu muutos on yksi keino vähentää tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa, mutta kuten esityksessäänkin on tuotu esille, henkilötunnuksen muuttaminen ei aukottomasti poista erilaisten oikeudenloukkausten tekemisen mahdollisuutta, sillä näiden tekeminen voi silti olla mahdollista vanhalla henkilötunnuksella tai muiden henkilötietojen avulla. Keskusrikospoliisi painotti, että henkilötunnuksen väärinkäytön seurausten ehkäisyssä ensisijaisen tärkeää on se, että henkilötunnusta käytettäisiin jatkossa ainoastaan henkilöiden yksilöintiin, ei tunnistamiseen. Lainsäädännössä tulisi ensisijaisesti asettaa eri toimijoille velvoitteita sopimuskumppaneidensa vahvaan tunnistamiseen. Keskusrikospoliisi arvioi tällaisilla muutoksilla olevan merkittävämpi vaikutus rikosten uhrien näkökulmasta kuin henkilötunnuksen muuttamisella.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoi, että henkilötunnuksen muuttaminen saattaa vaikeuttaa tietomurron yhteydessä saadun henkilötunnuksen väärinkäyttöä, mutta että toisaalta väärinkäytöksiä ja petoksia voidaan tehdä laajasti myös ilman henkilötunnusta. KKV huomautti myös, että meneillään on jo henkilötunnuksen uudistamista, henkilön tunnistamista ja kuluttajaluottosäädösten uudistamista koskevia hankkeita. KKV kannattaa kuluttajansuojalain mukaisen henkilöllisyyden todentamisvelvoitteen laajentamista hyödykesidonnaisiin luottoihin ja pitää tarpeellisena selvittää tällaisen velvoitteen vaikutusta, jos se koskisi myös laskulla maksamista.

Kuluttajaliitto kannatti esitystä, sillä henkilötunnuksen muuttaminen on keskeinen keino identiteettivarkausten uhrien auttamiseksi. Henkilötunnuksen vaihtamisen tulisi olla nykyistä helpompaa, ja uudistukselle on tarve. Samalla kuitenkin on pyrittävä ehkäisemään tietomurtoja ennalta sekä vähennettävä henkilötunnusten käyttöä tunnistamisen välineenä vahvan sähköisen tunnistamisen sijaan. Vahvaa tunnistamista tulisi edellyttää kaikilta kaupan toimijoilta, myös hyödykesidonnaisia kertaluottoja tarjoavilta yrityksiltä.

Liikenne- ja viestintäministeriö kannatti mahdollisuutta muuttaa henkilötunnus rikoksen johdosta, koska henkilötunnuksen joutumisesta kolmannen osapuolen haltuun voi olla haitallisia vaikutuksia. Henkilötunnus on kuitenkin yksilöinnin väline, ja voimassa olevan lainsäädännön keskeisenä periaatteena on henkilötunnuksen muuttumattomuus ja pysyvyys. Näin ollen henkilötunnuksen muuttamisen kynnyksen olisi edelleen pidettävä korkealla, vaikka sitä nyt jonkin

verran madallettaisiinkin, sillä laaja henkilötunnusten muuttaminen vaikuttaisi koko henkilötunnusjärjestelmän toimivuuteen. Nykytilanne, jossa henkilötunnusta käytetään myös tunnistamiseen, on liikenne- ja viestintäministeriön mukaan ongelmallinen. Sähköisen asioinnin turvallisuutta tulisi edistää lisäämällä vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöä, ja kuluttajalle turvattomammista tunnistuskäytännöistä olisi luovuttava.

Oikeuskansleri piti ehdotettua mahdollisuutta muuttaa henkilötunnusta tärkeänä keinona vähentää tietoturvaloukkauksen uhriksi aiheutuvaa vahinkoa ja perusteltua pelkoa tietoturvaloukkauksen haitallisista seurauksista. Muutos edistäisi yksilön oikeutta turvallisuuteen ja henkilötietojen suojaa. Tehokkain keino vähentää uhreille aiheutuvia vahinkoja olisi luonnollisesti se, ettei henkilötunnusta käytettäisi tunnistamiseen tavoilla, jotka antavat mahdollisuuden henkilötunnuksen väärinkäyttämiseen. Erityisesti hyödykesidonnaisten luottosopimusten edellyttämän tunnistamisen sääntely on kiireinen ja tärkeä selvittämisen kohde. Henkilötunnuksen muuttamisen helpottaminen ei saisi jäädä ainoaksi toteuttavaksi keinoksi vähentää tietoturvaloukkausten aiheuttamaa vahinkoa.

Oikeusministeriö totesi, että ehdotetun sääntelyn tarkoitus on parantaa yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa, eikä siinä ehdoteta sellaista henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityissääntelyä, joka edellyttäisi arviointi suhteessa yleisen tietosuoja-asetuksen kansalliseen liikkumavaraan. Ehdotettu sääntely on tarpeellinen ja oikeasuhtainen henkilötietojen ja yksityiselämän suojan kannalta.

Oikeusrekisterikeskuksen mukaan esitys todennäköisesti rajaa tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvia vahinkoja, ja on vaikeaa arvioida, olisiko muita tehokkaampia keinoja toteutettavissa.

Poliisihallitus totesi, että henkilötunnuksen muuttaminen on yksi tunnistettu keino vähentää tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa. Henkilötietoja käytetään väärin eri tarkoituksiin tuhansia kertoja vuodessa ja esimerkiksi poliisin tietoon tulleet identiteettivarkauksien määrät ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Toisin kuin esityksessä on todettu, henkilötietojen väärinkäyttö taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi ei edellytä rikoksenteijältä välttämättä lainkaan teknistä osaamista. Yksittäisessä rikoksessa kärsityt rikosvahingot eivät välttämättä ole merkittäviä, mutta yksi rikosenteijä voi aiheuttaa mittavat vahingot ennen kiinnijäämistään. Lisäksi rikokset aiheuttavat huomattavia kustannuksia yhteiskunnalle.

Kuten esityksessä on tuotu esille, henkilötunnuksen muuttaminen ei kuitenkaan aukottomasti poista oikeudenloukkausten tekemahdollisuutta. Vahinkoa on mahdollista saada aikaan muidenkin henkilötietojen puhelinnumeron avulla. Esitettävällä muutoksella ei arvioida olevan kovin suurta vaikutusta henkilötietojen rikollisen käytön torjumiseksi, joten henkilötunnuksen muuttamisen

helpottamisen lisäksi olisi tärkeää tarkastella myös muita tapoja estää henkilötietojen rikollinen käyttö.

Porin kaupunki piti lausunnossaan henkilötunnuksen muuttamisen perusteiden laajentamista kannatettavana. Olisi kuitenkin hyvä kehittää nykyistä henkilötunnusta niin, että varsinainen henkilötunnus olisi lähtökohtaisesti salainen, ja asioinnissa käytettäisiin erillistä, helposti vaihdettavaa tunnusta.

Rajavartiolaitoksen esikunta piti esityksen tavoitteita kannatettavina, mutta yhtyi esityksessä mainittuun, että henkilötunnuksen muuttaminen ei aukottomasti poista oikeudenloukkausten tekemisen mahdollisuutta. Henkilötunnuksen väärinkäyttämiseen liittyvät ongelmat johtuvat lähes yksinomaan siitä, että eri toimijat käyttävät sitä ihmisen tunnistamiseen, vaikka siihen olisi käytettävissä siihen tarkoitettuja tapoja. Ratkaisevaa olisi se, että henkilötunnusta ei enää jatkossa käytettäisi tunnistamiseen.

Rajavartiolaitoksen esikunta korosti lausunnossaan sitä, että henkilötunnus on keskeinen henkilön yksilöintikeino, jonka merkitys tulee entisestään korostumaan yhteiskunnassa ja viranomaisten tehtävissä. Lähtökohtana on edelleen oltava se, että henkilötunnus on ainutkertainen, pysyvä ja muuttumaton. Tästä syystä henkilötunnuksia koskevat lainsäädäntömuutokset sekä niiden riskit suhteessa saavutettavaan hyötyyn tulisi analysoida erittäin tarkasti. Voimassa olevan sääntelyn aikana henkilötunnuksia on vaihdettu vain vähäisessä määrin ja laajamittaisen henkilötunnusten muuttamisen mahdollistaminen heikentäisi viranomaisrekisterien käytettävyyttä. Rajavartiolaitoksen esikunnan käsityksen mukaan esitysluonnoksessa tulisi kuvata tarkemmin henkilötunnuksen muuttamisen helpottamisen aiheuttamia haittoja ja riskejä erityisesti viranomaistoiminnalle ja sitä, miten nämä riskit on tarkoitus hallita. Asiassa on mahdotonta arvioida, onko esitys tältä osin tasapainoinen ja perusteltu.

Rikosseuraamuslaitos piti esitysten tavoitetta kannatettavana.

Salon kaupunki totesi, että esitys parantaisi mahdollisuuksia suojata tietomurron tai muun tieto- tai viestintärikoksen uhriksi joutuneen oikeuksia, mutta esityksessä ei puututa perusongelmaan, joka on siinä, miten henkilötunnusta tällä hetkellä käytetään. Henkilötunnuksella on keskeinen merkitys eri mekanismeissa, joilla toteutetaan yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia, ja niiden varmistamiseksi henkilötunnusta pitäisi voida käsitellä kuin muitakin julkisia henkilötietoja. Esitystä voidaan perustella nopeasti toteutettavissa olevana keinona, mutta jatkossa olisi ratkaistava varsinainen ongelma.

Sisäministeriö totesi, että henkilötunnuksen muuttaminen entistä laajemmin parantaisi yksityisyyden suojaa ja ehkäisisi ennalta henkilötunnuksen avulla tehtäviä rikoksia. Yksilölle ja viranomaisille aiheutuvien haittojen ja työmäärän voidaan katsoa olevan vähäisiä suhteessa saavutettavaan hyötyyn. Esitys on kokonaisuutena kannatettava myös jo ennen kuin digitaalisen henkilöllisyyden ja

henkilötunnuksen kehittämishankkeet on saatu päätökseen. On kuitenkin huomioitava, että rikoksia on mahdollista tehdä muillakin henkilötiedoilla, ja tärkeää olisi edistää henkilötunnuksen käyttöä vain yksilöintiin, ja että vahva sähköinen tunnistaminen yleistyisi entisestään kaikissa henkilötietoja käsittelevissä toiminnoissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan henkilötunnuksen muuttaminen ei ratkaise ongelmaa, jota esityksellä yritetään korjata, millään tavalla. Nämä ongelmat aiheutuvat siitä, että henkilötunnusta käytetään väärin tunnistamiseen, jolloin ratkaisuna tulisi olla estää tämä väärinkäyttö. Toimijoita tulisi velvoittaa varmistamaan henkilöllisyys luotettavalla tavalla. Koska väärällä henkilöllisyydellä sopimuksen tekevä syyllistyy petokseen, voitaisiin luotettavan tunnistamisen laiminlyömän osapuolen mahdollisesti katsoa syyllistyneen petoksessa avustamiseen. Toinen vaihtoehto olisi määrätä rangaistusmaksu tapauksissa, joissa luotettava tunnistaminen on laiminlyöty, ja käyttää tulot uhreille aiheuttuvien vahinkojen korvaamiseen.

Suojelupoliisi piti tärkeänä, että tietomurron uhrien asemaa pyritään parantamaan. Esityksessä tuodaan kuitenkin perustellusti esiin, että henkilötunnuksen muuttamisella voidaan puuttua vain rajoitetusti tietomurtojen haittoihin. Kokonaisvaltaisempia keinoja olisivat erilaiset sulkua- ja estopalvelut sekä tunnistamista koskevan sääntelyn tiukentaminen kuluttajasopimuksissa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry kannatti esitystä ja piti hyvänä sitä, että uudistettavia säännöksiä sovellettaisiin myös tapauksiin, jotka ovat ajalta ennen uudistuksen voimaantuloa.

Suomen Yrittäjät kannatti esityksen keskeisiä ehdotuksia ja piti yksilönsuojan parantamista ja rikosten ennalta ehkäisemistä koko yhteiskunnan kannalta toivottavana.

Tampereen yliopisto ei pitänyt esitystä tehokkaana, koska tietovuotojen yhteydessä rikollisten käsiin joutuu myös paljon muita tietoja. Tehokkaampaa olisi panostaa uhrien neuvontaan ja toimijoiden, jotka käyttävät henkilötunnusta tunnistamiseen, sanktiointiin.

Tapaturmavakuutuskeskus kannatti sitä, että henkilötunnuksen muuttaminen mahdollistetaan tilanteissa, joissa henkilötunnus on rikoksen seurauksena kolmannen osapuolen tiedossa. On kuitenkin tärkeää, että nykyisestä periaatteesta, jonka mukaan henkilötunnus on ainutkertainen, pysyvä ja muuttumaton, pidetään edelleen kiinni.

Teknologiateollisuus ry:n mukaan henkilötunnuksen muuttamisen helpottamista esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi on kannatettavaa, mutta että tämä ei saa viedä huomiota suuremmalta muutokselta, eli siltä että sähköinen asiointi tarvitsee turvallisen ja luotettavan perusinfrastruktuurin. Ehdotettu muutos on luonteeltaan ensiapua tietomurron uhreille, eikä lisää yhteiskunnan

kestävyyttä Vastaamon kaltaisten tapausten varalta. On syytä kiirehtiä digitaalisen henkilöllisyyden hanketta sekä tiivistää eri hallinnonaloille osuvien toimenpiteiden koordinaatiota. On myös syytä harkita, miten henkilötunnuksen vaikeasti hallittavaa käyttöä voitaisiin vähentää.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos totesi, että yksilöintiin käytettävien tunnistajien tulisi lähtökohtaisesti olla muuttumattomia ja niiden käyttö esimerkiksi tunnistamiseen tai lainan nostamiseen ei saisi olla mahdollista. Henkilötunnus ei saisi olla salassa pidettävä tieto, jonka paljastuminen aiheuttaa haittaa. On todennäköistä, että palveluissa, joissa ei käytetä vahvaa tunnistautumista, myös vanhaa passivoitua henkilötunnusta voidaan käyttää väärin. Henkilötunnuksen ennakoiva muuttaminen pelkän väärinkäytön mahdollisuuden pohjalta ei ole resurssien järkevää käyttämistä. Tunnuksen muuttamisen merkittävästä laajentamisesta aiheutuisi laajenevia eheys- ja saatavuusriskejä, kustannuksia ja lisätyötä laajasti yhteiskunnan julkisiin ja yksityisiin palveluihin.

Teuvan kunta katsoi, että esitetyille muutoksille on perusteltu tarve.

Tietosuojavaltuutetun mukaan esitetyllä muutoksella on mahdollista vähentää tietoturvaloukkauksen aiheuttamaa vahinkoa, mutta sillä ei ole mahdollista estää kaikkia vahinkoja. Tiedossa on tilanteita, joissa henkilö tunnistetaan muiden tietojen kuin henkilötunnuksen perusteella käyttämättä vahvaa tunnistamista. Tehokkain keino vähentää tietoturvaloukkauksen uhreille aiheutuvaa vahinkoa olisi edellyttää vahvaa tunnistautumista nykyistä laajemmin. Henkilötunnuksen käyttötapoihin vaikuttaa myös se, missä määrin voimassa olevassa lainsäädännössä on asetettu vaatimuksia henkilöllisyyden todentamiselle eri tilanteissa. Jatkovalmistelun aikana olisikin tarkoin arvioita muutoksesta seuraavat hyödyt ja haitat suhteessa sillä tavoiteltuihin päämääriin ja toisaalta suhteessa muihin vaihtoehtoisin keinoin. Vaikutustenarvioinnissa olisi myös perusteltua arvioida enemmän sitä, mikä vaikutuksia suunnitellulla muutoksella olisi henkilötunnuksen käytettävyyteen henkilön yksilöinnissä.

Tilastokeskus piti pyrkimystä tietomurron uhrien aseman parantamiseen oikeansuuntaisena ja kannatettavana.

Ulosottolaitoksen arvion mukaan esityksellä parannetaan tietoturvaloukkausten uhrien mahdollisuutta torjua tietoturvaloukkausten haitallisia seurauksia, ja on siten kannatettava.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori korosti, että henkilötunnuksen muuttaminen ei saa olla ainoa keino turvata tietosuojarikoksen uhreja, vaan lainsäädännössä pitäisi rajata niitä tahoja, joilla on oikeus käsitellä henkilötunnusta, minkä lisäksi vahvalla tunnistamisella henkilö voidaan tunnistaa ilman henkilötunnusta. Lisäksi kaikkien tahojen, jotka käsittelevät henkilötunnuksen sisältäviä asiakirjoja, tulisi tarjota turvasähköpostipalvelu.

Valtori piti huomionarvoisena myös henkilötunnuksen muuttamisen psykologista vaikutusta eli sen uhrille tuomaa turvallisuuden tunnetta.

Verohallinnon mukaan esitys vähentäisi tietoturvaloukkauksista aiheutuvia vahinkoa, mutta uhrien suojaaminen ja väärinkäyttöihin puuttuminen edellyttävät laajempia toimenpiteitä. Henkilötunnuksen väärinkäytön haittojen vähentämiseksi pitäisi pyrkiä estämään oikeustoimien tekeminen niin, että osapuoli tunnistetaan pelkällä henkilötunnuksella tai muuten sellaisilla tiedoilla, jotka helposti saadaan tietomurron yhteydessä. Tunnistamisessa tulisi käyttää luotettavia menettelyjä.

Veronmaksajien keskusliitto ei vastustanut esitettyä sääntelyä ja piti sitä toteuttamiskelpoisena eikä sellaisena, että se olennaisesti vaikeuttaisi yksilöiden tunnistamista. Muutokset koskisivat vain rajattuja, rikosperusteisia muutostarpeita.

3.2. Kustannukset ja tietojärjestelmävaikutukset

Digi- ja väestötietovirasto kiinnitti huomiota siihen, että esityksen vaikutuksia arvioitaessa ei ole otettu huomioon sille mahdollisesti säädettävää selvitysvelvollisuutta. Tästä aiheutuisi DVV:lle lisätyötä. Lain voimaan tulossa on mahdollista syntyä hakemusten tulva, joka pitäisi ratkaista mahdollisimman nopeasti ja joka vaatisi erityistä resursointia. Joka tapauksessa DVV:n olisi varauduttava lisäresurssein siihen, että henkilötunnusten muuttamishakemusten määrä kasvaa nykyisestä.

Digi- ja väestötietovirasto voi toteuttaa sähköisen asiointipalvelun henkilötunnuksen muuttamista hakeville. Sähköinen asiointipalvelu vähentäisi hakijoille eli rikoksen uhreille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Asiointipalvelussa voitaisiin hakemusta jätettäessä myös antaa hakijalle tarvittavat tiedot henkilötunnuksen muuttamisen vaikutuksista. Lisäksi olisi kehitettävä viraston asiankäsittelyyn käytettäviä järjestelmiä. Näiden tietojärjestelmäkustannusten arvioidaan olevan yhteensä noin 125 000 euroa, mitä ei ole huomioitu esityksen vaikutustenarvioinnissa.

Digi- ja väestötietoviraston huomautti myös, että esityksen seurauksena suuri joukko ihmisiä joutuisi myös uusimaan henkilökortin, passin, ajokortin ja mahdolliset muut asiakirjat, mistä aiheutuu lisäpainetta myös näiden asioiden käsittelyyn eri viranomaisissa.

Eläketurvakeskuksen mukaan henkilötunnuksen muuttamisesta aiheutuu työtä ja kustannuksia Eläketurvakeskukselle sekä työeläkevakuuttajille. Työmäärä vaihtelee paljon toimijoittain, osalla muutoksen on osittain automatisoitu ja osalla prosessi on kokonaan manuaalinen, vaatien myös tietojärjestelmätoimittajien osallistumista. Työmäärä riippuu paljon siitä, kuinka moneen järjestelmään tiedot on muutettava. Työeläkealalla tapahtuu paljon tiedonvaihtoa eri organisaatioiden välillä, ja jos uusi henkilötunnus ei ole samaan aikaan kaikkien tahojen käytössä,

tai jos sekä uusi että vanha henkilötunnus ovat käytössä eri rekistereissä samaan aikaan, aiheutuu tästä ylimääräistä selvittelytyötä. Eläketurvakeskuksen mukaan lainmuutoksen vaikutukset olisivatkin arvioitava ja kuvattava tarkemmalla tasolla.

Espoon kaupunki totesi, että monissa vanhemmissa kuntien tietojärjestelmissä ei ole varauduttu siihen, että henkilötunnus voi muuttua. Näin ollen järjestelmin muuttaminen tulee aiheuttamaan merkittävät kustannukset ja vaatimaan myös manuaalista työtä. Mikäli eri organisaatioissa ja järjestelmissä henkilötunnusten muutokset toteutetaan eritahtisesti, voi tästä syntyä erilaisia häiriöitä esimerkiksi järjestelmien välisiin integraatioihin.

Finanssiala ry:n mukaan henkilötunnuksen muuttamista ei sen harvinaisuuden vuoksi ole finanssialan yrityksissä automatisoitu. Käsin tehtynä yhden tunnuksen muuttamisen arvioidaan vaativan yhdestä 20:een tuntia työtä ja keskiarvon olevan 6,5 h työtä muutettavaa henkilötunnusta kohti. Lisäksi Finanssiala ry kiinnitti huomiota siihen, että henkilötunnusmuutokset välittyvät tällä hetkellä eri organisaatioiden välillä eri aikatauluilla, jolloin todennäköisesti eteen tulisi tilanteita, joissa henkilöllä on joissakin järjestelmissä uusi ja toisissa vanha henkilötunnus, joka voi aiheuttaa ongelmia asiointissa.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin mukaan, koska henkilötunnus on alun perin tarkoitettu yksilöiväksi tunnisteeksi, joka ei muutu koskaan, jo nykyisellään henkilötunnusten muuttaminen aiheuttaa paljon muutostöitä eri järjestelmissä. Terveystietojärjestelmien organisaatiot esimerkiksi lähettävät Kanta-palveluiden Potilastiedon arkistoon asiakirjoja, jotka sisältävät henkilötunnuksen, joka henkilöllä on ollut tiedon kirjaamishetkellä. Jos henkilötunnus muuttuu, Potilastiedon arkistossa olevat asiakirjat joudutaan lähettämään sinne uudelleen uudella henkilötunnuksella. Joillakin henkilöllä tällaisia asiakirjoja voi olla tuhansia, ja nämä lähetykset joudutaan tekemään manuaalisesti. Lisäksi Potilastiedon arkistoon tallennettuja asiakirjoja voidaan muokata vain järjestelmällä, jolla ne on alun perin arkistoon tallennettu. Mikäli tämä järjestelmä on poistunut käytöstä, ei edellä kuvattua uudelleen lähettämistä voi tehdä enää, eikä esimerkiksi henkilö itse voi enää nähdä näitä tietojaan Omakanta-palvelussa. Lisäksi esimerkiksi useissa terveydenhuollon tietojärjestelmien lokitiedoissa järjestelmien käyttäjät on yksilöity henkilötunnuksella, jolloin käyttäjän henkilötunnuksen muuttuessa potilaan ja valvojan viranomaisen tiedonsaantioikeuden toteuttaminen voi rajoittua.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä kiinnitti huomiota henkilötunnusten muuttamisen yleensä aiheuttaman työkuorman lisäksi siihen, että laajan tietomurtotapauksen jälkeen tuleva mittava henkilötunnusmuutosten aalto voi aiheuttaa arvaamattoman paljon työtä ja sitä kautta hidastaa muutosten toteuttamista eri järjestelmiin. Lisäksi kunnallisille toimijoille tulisi harkita väestötietojärjestelmien päivitystietojen jakamista useammin, sekä tietojen jakamista laajemmin kuin vain sairaanhoitopiirikohtaisesti.

Kansaneläkelaitos viittasi myös lausunnossaan siihen, miten Potilastiedon arkisto käyttää henkilötunnusta yksilöivänä tunnisteena, miten asiakirjat on henkilötunnuksen muuttuessa arkistoitava kokonaan uudelleen, ja miten nämä toimenpiteet aiheuttavat työtä terveydenhuollolle ja edellyttäisivät mahdollisesti merkittäviä lisäresursseja, jos henkilötunnusten muutosten määrä kasvaa olennaisesti. Jotta potilasturvallisuus ei vaarantuisi, ehdotetun laajemman henkilötunnuksen muutosmahdollisuuden ja siihen liittyvän automatiikan toteuttaminen edellyttäisi terveydenhuollossa mittavia muutoksia sekä kansallisiin palveluihin että paikallisiin järjestelmiin.

Jyväskylän yliopiston mukaan on varmistettava, että uuden ja vanhan henkilötunnuksen kytkeminen onnistuu väestötietojärjestelmässä (VTJ) luotettavasti ja että tieto uudesta henkilötunnuksesta siirtyy aukottomasti korkeakouluille. Yliopisto ehdotti Suomi.fi –tunnistuspalvelua käytettävän uuden ja vanhan henkilötunnuksen kytkemiseen toisiinsa ja välittämiseen eri palveluihin ilman että tiedot olisi päivitettävä väestötietojärjestelmästä erikseen, koska korkeakoulut käyttävät VTJ-palvelua sen hinnoittelun ja sen edellyttämän tietojärjestelmäintegraation takia vähän.

Kevan mukaan henkilötunnusten muuttaminen on nykyisin poikkeuksellista eikä henkilötunnuksen muuttamista järjestelmissä ole automatisoitu. Henkilötunnusmuutosten merkittävä lisääntyminen aiheuttaisi paljon manuaalista työtä ja siten kustannuksia, tai vaihtoehtoisesti automaation lisäämistä mikä vaatisi investointeja tietojärjestelmiin. Mikäli henkilötunnuksia jatkossa muutetaan vuosittaisten yksittäisten muutosten sijaan esimerkiksi tuhansia tai kymmeniä tuhansia, on kyse merkittävistä kustannuksista.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom totesi, että jos henkilötunnusmuutoksia tulisi nykyistä suurempi määrä vuosittain, tai kerralla useita satoja muutoksia, edellyttäisi tämä tietojärjestelmien muutoksia, joiden kustannukset ja aikataulu olisi tarkemmin vielä arvioitava. Lisäksi Traficom ei ole vielä tässä vaiheessa kattavasti arvioinut sitä, onko sen käytännössä mahdollista huomioida henkilötunnuksen muutos pelkästään väestötietojärjestelmästä saadun tiedon perusteella sekä millaisia riskejä esimerkiksi uuden ja vanhan henkilötunnuksen yhdistämisessä toisiinsa voisi olla.

Maahanmuuttovirasto totesi, että esitys saattaa vaatia muutoksia ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmään (UMA) sen varmistamiseksi, että tieto muuttuneesta henkilötunnuksesta saadaan käytettäväksi ajantasaisesti. Muutokset on tehtävä UMA:an manuaalisesti, ja tämä voisi ruuhkautua, jos muutoksia tehtäisiin suuria määriä. Jos tieto uudesta henkilötunnuksesta ei tule Maahanmuuttovirastolle asiakkaalta itseltään tai Digi- ja väestötietovirastolta, tieto tulee vasta seuraavan kerran, kun henkilö asioi Maahanmuuttovirastossa, koska henkilöiden tietoja ei tarkisteta päivittäin. Lisäksi on huomioitava, että aiemmissa asiakirjoissa olevaa, vanhaa henkilötunnusta ei voida enää jälkikäteen

muuttaa. Mahdolliset muutetut henkilötunnukset haittaisivat myös UMA-järjestelmässä käytettävien automaattiosäntöjen sekä erilaisten integraatioiden toimivuutta.

Maanmittauslaitoksen mukaan henkilötunnusten muutosten pitäisi välittyä eri rekistereihin mahdollisimman automaattisesti ilman, että henkilön itse tarvitsee olla aloitteellinen. Tosiasiallisesti tilanne on kuitenkin tällä hetkellä se, että henkilötunnuksen muutos ei välity kaikkiin rekistereihin automaattisesti, vaan se vaatii manuaalisia toimenpiteitä. Henkilölle olisi tiedotettava keskitetysti, mihin eri rekistereihin ja tietovarantoihin hänen uusi henkilötunnuksensa päivittyy suoraan, ja mihin vaaditaan erillinen ilmoitus.

Oikeusrekisterikeskuksen mukaan useat oikeushallinnon tietojärjestelmistä käyttävät jo väestötietojärjestelmän muutostietopalvelua, mistä syystä henkilötunnusten muutosten kasvun vaikutukset eivät olisi kovin mittavat. Jotkin vanhemmista järjestelmistä eivät kuitenkaan vielä ole palvelun piirissä, ja esityksestä aiheutuvien kustannusten arviointi on tässä vaiheessa mahdotonta.

Poliisihallitus kiinnitti huomiota siihen, että esityksessä ei ole lainkaan huomioitu poliisille aiheutuvia kustannuksia. Henkilötunnuksen muuttamishakemuksista aiheutuvien tietopyyntöjen käsittely vaatisi poliisilta vähintään 3 henkilötyövuoden lisäresurssin, johon olisi osoitettava lisärahoitusta. Isot tietomurtotapaukset voivat myös aiheuttaa piikkejä ja ruuhkauttaa tietopyyntöjen käsittelyn poliisissa.

Lisäksi esitys edellyttäisi poliisilla tietojärjestelmämuutoksia. Henkilötunnus on poliisin kaikissa tietojärjestelmissä keskeinen yksilöivä tunniste ja vain harvoissa niistä on varauduttu tilanteeseen, jossa henkilötunnus muuttuu. Nykyiset, vähäiset henkilötunnusten muutokset toteutetaan manuaalisesti, mutta ne eivät aiheuta poliisille sellaisenaan merkittävää taakkaa. Poliisin eri tietojärjestelmiä on arviolta 80, joista 20 on erittäin suuria. Kustannukset voivat kohota useisiin miljooniin euroihin.

Porin kaupunki totesi, että esityksellä voi olla vaikutuksia tietojärjestelmiin niissä tapauksissa, joissa henkilötunnus on käsitetty muuttumattomaksi eikä järjestelmässä ole tapana vaihtaa sitä.

Rikosseuraamuslaitos totesi, että sen uusi asiakastietojärjestelmä otetaan käyttöön toukokuussa 2021, ja että henkilötiedot tulevat päivittymään siihen oikeushallinnon yhteisen henkilötietopalvelun kautta, jonne tiedot puolestaan päivittyvät väestötietojärjestelmästä. Rikosseuraamuslaitoksen käsitys oli, että esitetty muutos ei aiheuttaisi Rikosseuraamuslaitoksessa väärin henkilötietojen käsittelyn riskiä.

Salon kaupunki totesi, että koska henkilötunnuksen muuttaminen on aiemminkin ollut mahdollista, ja koska henkilötunnuksen muuttamisen kynnys jäisi esityksen mukaisessa laissa edelleen hyvin korkeaksi, muutoksen aiheuttamien

lisäkustannusten voidaan olettaa olevan kohtuullisia suhteessa sillä saavutettaviin hyötyihin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön mukaan esityksessä olisi arvioitava sen vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon omana kokonaisuutenaan. Kansallisessa potilastiedon arkistossa on yli miljardi asiakirjaa ja erilaisia rekisterinpitäjiä on laskutavasta riippuen kymmeniä tuhansia. Varautuminen henkilötunnusten muuttamiseen edellyttäisi muutoksia tietojärjestelmissä, jonka kustannukset ovat erittäin suuria, tai vaihtoehtoisesti terveydenhuoltoa kuormittavaa käsityötä.

Suojelupoliisin mukaan väestötietojärjestelmän tiedot eivät päivitty automaattisesti sen turvallisuusselvitysrekisterin tietoihin, mikä osaltaan edellyttäisi tietojärjestelmämuutoksia. Turvallisuusselvityksiä laadittiin vuonna 2020 noin 88 000. Jatkovalmistelussa tulisi kattavammin arvioida, millaisia vaikutuksia ehdotetuilla muutoksilla olisi tiedonhallintaan ja –vaihtoon yksityisellä ja julkisella sektorilla.

Suomen Asiakastieto Oy piti tärkeänä sitä, että se saisi jatkossa uudet henkilötunnukset suoraan Digi- ja väestötietovirastolta.

Suomen Kuntaliiton mukaan muutoksesta aiheutuu suuria muutoksia satoihin tietojärjestelmiin, jotta ne pystyisivät kohdentamaan vanhalle henkilötunnukselle kirjatut tiedot uudelle henkilötunnukselle. Esityksessä tulisi tarkemmin arvioitava näitä vaikutuksia.

Suomen Yrittäjät piti uskottavana esityksen arviota siitä, että muutoksesta ei aiheudu yrityksille olennaisia kustannuksia, koska suurimmalla osalla yrityksiä ei ole oikeutta käsitellä henkilötunnuksia.

Tapaturmavakuutuskeskuksen mukaan henkilötunnuksen muuttamiset ovat toistaiseksi olleet harvinaisia. Tieto on käytännössä tullut henkilöltä itseltään, hänen työnantajaltaan, tai henkilöä hoitaneelta hoitolaitokselta. Mikäli tunnuksen muuttaminen yleistyy jatkossa, olisi entistä tärkeämpää varmistaa, että henkilötunnus on sitä käyttävien viranomaistahojen tiedossa samanaikaisesti. Ehdotettu muutos voi hankaloittaa etenkin tilanteita, joissa tietoja luovutetaan, jos henkilötunnusta käyttävät tahot eivät ole päivittäneet uutta henkilötunnusta samanaikaisesti.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kiinnittää huomiota siihen, että jos esityksen seurauksena eri tietojärjestelmiin on lisättävä automaatiota ja muita ratkaisuja rinnakkaisten henkilötunnusten hallitsemiseksi, vaatisi tämä mittavaa kansallista suunnittelua. Muutos koskettaisi satoja julkisia ja tuhansia yksityisiä palvelunantajia sekä satoja tietojärjestelmiä, sekä kansallisia ja paikallisia tietojärjestelmäratkaisuja, joista useat sisältävät satoja miljoonia henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja. Muutokset eivät rajautuisi vain keskitettyihin kansallisiin

tietojärjestelmäpalveluihin. Muutosten kustannukset olisivat mahdollisesti lähellä henkilötunnuksen pitkän aikavälin uudistamisen kustannuksia.

Tilastokeskus arvioi muutoksesta sille aiheutuvat tietojärjestelmäkustannukset vähäisiksi, mutta huomautti että tarkan työmäärän arvioiminen etukäteen on vaikeaa.

Työeläkevakuuttaja TELA totesi, että esityksellä on vaikutuksia työeläkealaan ja eläkejärjestelmien toimintaan. Henkilötunnuksen vaihtaminen on nykyään pääosin manuaalista ja yhden tapauksen käsittely maksaa noin 500 euroa. Lisäksi on riskinä, että inhimillisen virheen johdosta kaikki tiedot eivät siirry uudelle henkilötunnuselle. Pidemmällä aikavälillä työeläkealan olisi tehtävä investointeja automaation kehittämiseen.

Työllisyysrahaston mukaan sen voi olla tarpeen tehdä lisätyötä ja järjestelmämuutoksia sen varmistamiseksi, että muutettu henkilötunnus saadaan oikein yhdistetty henkilön tietoihin. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan ole pystytty arvioimaan tarkemmin tästä aiheutuvia kustannuksia.

Ulosottolaitos totesi, että henkilötunnuksen muuttumisen käsittely on sen tietojärjestelmässä pitkälle jo automatisoitu. Ulosottomiehet tekevät kuitenkin tiedusteluja myös muun muassa pankkeihin, ja on mahdollista että tietoa muuttuneesta henkilötunnuksesta ei vielä ole päivitetty näihin rekistereihin siinä vaiheessa, kun se on jo ulosottolaitoksen järjestelmässä.

Vakuutusosikeus piti tärkeänä sitä, että uusi henkilötunnus välitetään pääsääntöisesti väestötietojärjestelmän tietopalvelun yhteydessä eri viranomaisille, jotta henkilön yksilöiminen olisi jatkossakin aukotonta ja luotettavaa.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori nosti esiin, että muutos voi aiheuttaa kirkolta suuriakin muutoksia tietojärjestelmiin.

Verohallinnossa ehdotetulla muutoksella olisi jonkin verran välittömiä vaikutuksia. Henkilötunnusmuutosten käsittely on manuaalista ja niitä on tällä hetkellä vuosittain noin 700-800 kappaletta, työmäärän ollessa noin 50 henkilötyöpäivää per 1000 henkilötunnusmuutosta. Jos muutokset lisääntyvät esityksessä arvioidulla tavalla, Verohallinnon on kehitettävä tietojärjestelmiään ja menettelyitään.

Lisäksi on myös välillisiä vaikutuksia, joita Verohallinnon ei ole ollut mahdollista arvioida kattavasti tässä vaiheessa. Suomi on esimerkiksi sitoutunut kansainvälisiin tiedonvaihtoja koskeviin sopimuksiin, jotka velvoittavat tiettyjä tahoja huolehtimaan henkilön yksilöinnistä ja raportoimaan tietoja Verohallinnolle ulkomaille välittämistä varten.

Veronmaksajien keskusliitto korosti, että jatkovalmistelussa tulee varmistua siitä, etteivät rikoksen uhreiksi joutuneiden henkilöiden suojaamiseksi tehtävät

muutokset aiheuta suurempia kustannuksia kuin hyötyjen saavuttamiseksi on tarpeen.

3.3. Ehdotettu aikataulu

Digi- ja väestötietovirasto piti ehdotettua aikataulua epärealistisena ja kiinnitti huomiota siihen, että esityksen vaikutuksia arvioitaessa ei ole otettu huomioon sille mahdollisesti säädettävää selvitysvelvollisuutta ja tiedonsaantioikeuksia. Selvitysprosessi ja siihen liittyvät tietopyyntömenettely eri viranomaisille olisi suunniteltava ennen lain voimaantuloa.

Lain on ehdotettu tulevan voimaan 1.6.2021, eikä valmistautumisaika ole Digi- ja väestötietoviraston mukaan riittävä. Muutos tulisivat toteuttaa osana laajempaa henkilötunnuksen uudistusta vuoden 2022 loppuun mennessä, jolloin siihen olisi riittävästi aikaa valmistautua sekä tehdä riittävä vaikutustenarviointi, luoda sähköinen hakemusmenettely, rakentaa automaatiota eri tietojärjestelmien välille henkilötunnusmuutosten välittämiseksi eri järjestelmiin, rekrytoida lisäresursseja DVV:hen, laatia tarpeelliset ohjeet, suunnitella selvitysvelvollisuuteen liittyvät prosessit sekä laatia tarvittavat lomakkeet.

Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n mukaan esityksen vaikutuksia henkilötunnuksen kokonaisuudistuksen aikatauluun olisi syytä arvioida tarkemmin, sillä esityksessä ennakoitaan henkilötunnuksen välimerkkien muuttamisen aikaistamista, koska tietyiltä päivämääriltä tunnukset voivat loppua kesken aiemmin ennakoitua nopeammin, jos henkilötunnuksien muuttaminen lisääntyy nykyisestä. Välimerkkimuutos aiheuttaisi huomattavia muutoksia tietojärjestelmiin, joita ei olisi mahdollista toteuttaa vuoden 2022 alkuun mennessä.

Eläketurvakeskuksen mukaan uusien välimerkkien käyttöönotto ei ole työeläkejärjestelmän näkökulmasta mahdollista vuoden 2022 alkuun mennessä. Lisäksi olisi huomioitava, että valmius uusien välimerkkien käyttöön tulisi olla kaikilla sidosryhmillä ja yhteistyötahoilla, ei vain työeläkeoimijoilla itsellään.

Finanssiala ry piti erittäin ongelmallisena sitä, että vireillä olevan laajemman henkilötunnuksen uudistamisen hankkeen aikataulua pyritään lukitsemaan hallituksen esityksessä sen vuoksi, että esityksen myötä henkilötunnukset voivat loppua kesken ja uudet välimerkit henkilötunnuksissa pitäisi voida ottaa käyttöön jo vuoden 2022 alussa. Finanssiala ry:n mukaan esitetty aikataulu uusien välimerkkien käyttöön ottamiselle on finanssialan yrityksille käytännössä mahdoton. Sen sijaan henkilötunnusten loppuessa kesken tietyltä päivältä, uusi henkilötunnus tulisi tuona päivänä syntyneelle henkilölle antaa joltain toiselta päivältä.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri piti esityksessä ehdotettua voimaantulopäivää mahdottomana noudattaa ilman, että potilasturvallisuus vaarantuisi merkittävästi. Ehdotetussa laissa tulisi olla ainakin yhden vuoden ja mieluummin 1,5 vuoden siirtymäaika, ja tällöinkin tekniset muutokset jouduttaisiin toteuttamaan kiireellisesti niin, että potilasturvallisuutta parantavia muutoksia jouduttaisiin viivästyttämään.

Kansaneläkelaitoksen mukaan esityksen edellyttämät tietojärjestelmämuutokset veisivät varovaisenkin arvion mukaan yli vuoden, eikä niitä ole mahdollista toteuttaa 1.6.2021 mennessä niin kuin esityksessä on ehdotettu. Ilman tietojärjestelmämuutoksia tarvittaisiin huomattavia lisäresursseja henkilötunnusten muuttamiseen manuaalisesti, ja samalla kasvaisi myös inhimillisten virheiden määrä, jolloin potilastietojen eheyden rikkoutumisesta voi aiheutua vakavia riskejä potilasturvallisuudelle. Kelan etuuspalveluiden osalta ehdotettu muutos tapahtuisi kuitenkin kokonaan ohjelmallisesti eikä sillä olisi etuuspalveluiden toimintaan vaikutusta. Jos henkilötunnusavaruus kuitenkin uhkaa loppua ehdotetun muutoksen myötä tähän asti ajateltua nopeammin, olisi tällä todennäköisesti suuria vaikutusta etuuspalveluiden tietojärjestelmiin.

Poliisihallitus totesi, että 1.6.2021 mennessä tietojärjestelmämuutoksia ei ole mahdollista toteuttaa, vaan kaikki henkilötunnusten muutokset olisi merkittävä manuaalisesti.

Suomen Kuntaliiton mukaan on syytä arvioida huolellisesti, onko esityksessä ehdotettu aikataulu realistinen huomioiden muut käynnistyneet tai käynnistyvät hankkeet. Lisäksi mahdolliset päällekkäisyydet tulisi ottaa huomioon.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos totesi, että laajamittaisen henkilötunnusten muuttamiseen liittyvän automatisoinnin ja tietojen eheyden varmistamiseen tarvittavien kyvykkyyksien kehittäminen muutaman kuukauden aikana ei ole realistista. Siirtymäajan on mahdollisesti oltava useiden vuosien mittainen, ja siitä huolimatta olisi käytännössä mahdotonta varmistaa, että kaikilla palveluntuottajilla on yhtäaikaaisesti käytössä riittävät kyvykkyydet.

3.4. Vanhan henkilötunnuksen merkitys

Finanssiala ry:n mukaan pankeilla ja vakuutuslaitoksilla on tietosuojalain 29 §:n mukaan rekisterinpitäjinä oikeus käsitellä henkilötunnuksia. Esityksessä ei kuitenkaan oteta kantaa henkilörekisterin pitäjän oikeuteen käsitellä vanhoja henkilötunnuksia. Vanhoja henkilötunnuksia on tarpeen käsitellä esimerkiksi koska päättäneiden sopimusten ja niiden tapahtumatietojen lakisääteiset käsittelyajat ovat varsin pitkiä, eikä henkilötunnuksen muuttaminen arkistoituihin asiakirjoihin ole aina mahdollista.

Kansineläkelaitos huomautti, että vanhaa henkilötunnusta olisi voitava käsitellä ja käyttää yksilöintiin myös uuden henkilötunnuksen antamisen jälkeen, jotta esimerkiksi kaikki tarvittavat hoitotiedot olisivat jatkuvasti käytettävissä.

Maanmittauslaitos totesi, että vanhan henkilötunnuksen väärinkäyttö pitää pystyä kattavasti estämään, mutta että vanhan henkilötunnuksen olisi oltava passiivisena tallennettuna väestötietojärjestelmään ja sieltä pyynnöstä saatavilla.

Suomen Asiakastieto Oy totesi, että sillä pitää olla oikeus käsitellä myös vanhaa henkilötunnusta, koska Asiakastiedon palveluita käyttävät tahot eivät välttämättä ole saaneet tietoa henkilötunnuksen muuttumisesta.

Työeläkevakuuttaja TELA:n mukaan olisi tärkeää, että julkista tehtävää hoitaville jätetään mahdollisuus käsitellä myös vanhaa henkilötunnusta, koska henkilötunnuksen muuttuminen kaikkien eri toimijoiden järjestelmiin voi olla hidas prosessi.

Verohallinto kiinnitti huomiota siihen, että esityksessä ei ole arvioitu tarkemmin vanhan henkilötunnuksen käsittelyä. Vanhan tunnuksen käsitteleminen on verotuksessa tärkeää sekä veronsaajien että verovelvollisen itsensä kannalta. Verotuksen muutoksenhaussa tulee voida yhdistää uuteen ja vanhaan henkilötunnukseen liittyvät asiat ja tiedot. Verohallinto voi myös saada sivullisilta tiedonantovelvollisilta tietoja vanhalla tunnuksella.

Esityksessä ei myöskään ole tilannetta, jossa vanhaa henkilötunnusta yritetään käyttää rikollisiin tarkoituksiin. Rikoksen vaikutusten estämisen kannalta esimerkiksi Verohallinnolla tulisi olla mahdollisuus ilmoittaa vanhan henkilötunnuksen käyttötilanteista esimerkiksi poliisille. Verotustietojen salassapidosta johtuen kaikesta oma-aloitteisesta tietojen antamisesta on säädettävä. Tämän vuoksi voisi myös olla tarpeen välittää henkilötunnuksen muuttumisen yhteydessä tieto siitä, miksi henkilötunnus on muutettu.

3.5. Vaikutukset henkilön yksilöinnin eheyteen eri toimialoilla

3.5.1. Tutkimus, arkistot ja tilastot

Kansallisarkiston mukaan henkilötunnusten merkitys arkistoitujen asiakirjojen käytettävyyden ja saatavuuden edistämiseksi on hyvin merkittävä. Arkistoaineistoihin perustuva tutkimus kohdentuu usein henkilöaineistoihin, ja niiden yhdistämiseen toisiinsa tarvitaan henkilötunnusta. Henkilötunnus on merkittävä myös koneellisessa tiedon analysoinnissa. Henkilötunnus onkin tärkeä tekijä toteutettaessa perusoikeuksiin kuuluvaa tieteen vapautta, eikä tieteen tekemistä voi rajoittaa vähentämällä mahdollisuutta yhdistää ja käyttää henkilötietoja ja henkilöaineistoja. Henkilötunnuksen muutokset välittyvät käytössä olevista tietojärjestelmistä toisiin suhteellisen helposti, mutta tutkimus-

ja arkistotoiminnassa kyse on yleensä ns. passiivirekistereistä, joiden tietoja ei enää ylläpidetä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan henkilötunnuksen muutoksessa on huomioitava rekisteriseurannan ja tilastotoiminnan tarpeet, joissa seurataan henkilöstä ajan kuluessa kerättyjä tietoja. Henkilötunnuksen muuttuessa on taattava mahdollisuus liittää henkilön eri tunnukset yhteen.

Tilastokeskus totesi, että se saa henkilötunnukset muutostietoineen Digi- ja väestötietoviraston kautta viikoittain ja Tilastokeskuksen tietojenkäsittelyratkaisut huomioivat automaattisesti henkilötunnusten muutokset sekä pseudonymisoinnin. Muutosten määrän lisääntyminen ei aiheuttaisi ongelmia.

3.5.2. Sosiaali- ja terveystalvet

Espoon kaupunki huomautti, että mikäli eri organisaatioissa ja järjestelmissä henkilötunnusten muutokset toteutetaan eritahtisesti, voi tästä syntyä erilaisia häiriöitä esimerkiksi järjestelmien välisiin integraatioihin. Pahimmassa tapauksessa tämä voi aiheuttaa vaaratilanteita sosiaali- ja terveystalvetuissa.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin mukaan terveydenhuollon organisaatioiden käsittelemät henkilötiedot ovat tärkeitä, ja henkilöllä voi olla myös sosiaalihuollon puolella päättyneitä ja vireillä olevia asioita, joiden merkitys henkilölle itselleen tai hänen huollettavilleen ovat suuret. Tämän lisäksi henkilötunnuksen muuttaminen vaikeuttaa merkittävästi asiointia muiden viranomaisten kanssa ja erityisesti tilanteissa, joissa tarvitaan sellaisia tietoja, jotka on kirjattu vanhan henkilötunnuksen alaisuuteen. Viranomaisilla ja julkisilla toimijoilla on edelleen myös paljon sellaista tietoa, joka on paperimuodossa tai tallennettuna sähköiseen muotoon sellaiseen järjestelmään, joka on poistunut käytöstä, jolloin järjestelmän tiedot on siirretty erilliseen arkistotietokantaan. Joidenkin asiakirjojen kohdalla henkilötunnuksen muuttaminen yksilöinnin eheyden ylläpitämiseksi onkin siis erittäin työlästä, ellei mahdotonta. Esimerkiksi radiologisten kuvien kohdalla henkilötunnus on merkitty kuvaan ottohetkellä niin, ettei sitä enää ole mahdollista muuttaa jälkikäteen.

Sosiaali- ja terveystministeriön mukaan jokainen henkilötunnuksen vaihtaminen on riski tietoaineiston eheydelle. Kansallisessa potilastiedon arkistossa on yli miljardi asiakirjaa, ja laskutavasta riippuen eri rekisterinpitäjiä on kymmeniä tuhansia.

Suomen Kuntaliitto kiinnitti huomiota siihen, että esityksen vaikutusten arvioinnissa pitäisi ottaa huomioon myös sen vaikutukset hyvinvointialueiden käynnistämiseen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan henkilötunnuksen muuttaminen on sosiaali- ja terveystalvetuissa poikkeustilanne, jonka hoitaminen vaatii nykyisin erityisiä toimia, manuaalista työtä ja erityistä huolellisuutta, jotta

potilastietojen eheys voidaan varmistaa. Henkilötunnusten muuttamisen lisääntyminen kasvattaa riskejä esimerkiksi potilas- ja reseptitietojen osalta ja hankaloittaa sosiaali- ja terveystietojen toimintaa. Jos vanhoihin tietoihin ei tarvittaessa päästä käsiksi, tai tietojen eheys vaarantuu, voi tämä aiheuttaa potilasvahinkoja. Nykyisten tietojärjestelmämenettelyjen mukainen henkilötunnusten muuttaminen suurelle joukolle aiheuttaa todennäköisesti suuren määrän työtä useimmille sote-palveluja tuottaville ja järjestäville organisaatioille. Lisäksi tietosuojat ja tietoturvasuojat voivat vaarantua, koska tietojen käsittelyn seurannassa käytetään organisaatioiden työntekijöiden yksilöintiin henkilötunnusta.

Muutoksen edellyttämät tietojärjestelmämuutokset olisivat mittavia ja kalliita, ja ne myös viivästyttäisivät varsinaisia sosiaali- ja terveystietojen kehittäviä hankkeita. Sote-uudistukseen ja pandemian hallintaan liittyvät tiedonhallinnan kehityskohteet voivat vaarantua, jos kehittämisresurssit ohjataan henkilötunnusten muuttamisen uudistuksiin.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran mukaan sekä terveydenhuollossa että sosiaalihuollossa henkilötunnusta käytetään yksilöimään henkilö. Henkilötunnus on tästä syystä merkittävä asiakas- ja potilasturvallisuuden takaamiseksi. Potilaan ja asiakkaan asianmukaisen hoidon edellytyksenä ovat tiedot myös hänen aiemmasta hoidostaan. Valvontaviranomaiset tarvitsevat työssään myös erilaisia asiakas- ja potilasasiakirjoja. Se, että henkilötunnus muuttuu, saattaa jossain määrin vaikeuttaa kaikkien tarvittavien asiakirjojen saantia. Lisäksi henkilötunnusta käytetään tietojen käsittelyn seurannassa organisaatioiden työntekijöiden yksilöintiin, jolloin sen muuttaminen voi heikentää tietosuojaa ja tietoturvasuojaa.

3.5.3. Turvallisuus

Keskusrikospoliisi kiinnitti huomiota siihen, että tietojärjestelmiin suoritettavia rekisterihakuja suoritettaessa ja rekistereiden välisissä ristiinajoissa on keskeistä, että tietyn henkilön tiedot ja henkilöhistoria yhdistyvät toisiinsa mahdollisimman hyvin. Henkilötunnusten muuttaminen aiheuttaa tälle haasteita, ja mikäli henkilötunnusta muutetaan, olisi henkilöön liitettävä muu yksilöivä tunnistus. Henkilötunnusten muuttamisen perusteiden laajentamisella voi keskusrikospoliisiin mukaan olla ennakoimattomia vaikutuksia koko henkilötunnusjärjestelmän toimivuuteen ja voi johtaa siihen, että henkilötunnusjärjestelmän nykyinen, hyvä toimivuus yhteiskunnan tietohuollon linkkinä huononee merkittävästi.

Poliisihallitus totesi, että poliisin lakisääteisten tehtävien näkökulmasta on keskeistä, että tietojärjestelmien tietosisältöön kohdentuvia rekisterihakuja suoritettaessa ja rekistereiden välisissä ristiinajoissa yhdistyy haetun ja yksilöidyn henkilön tiedot ja henkilöhistoria mahdollisimman hyvin. Henkilötunnusten

muuttaminen aiheuttaa tälle haasteita. Olisikin tärkeää, että mikäli henkilötunnusta muutetaan, olisi tarvittavien tahojen käytettävissä edelleen helposti löydettävällä tavalla sekä nykyiset tiedot, että historiatiedot ja historiatietojen kytkentä kyseiseen henkilöön.

Rajavartiolaitoksen esikunnan mukaan henkilötunnuksen muuttaminen voi aiheuttaa erilaisia haasteita viranomaisten toiminnalle. Samaa henkilöä koskevia tietoja voi olla eri viranomaisrekistereissä jakautuneena uuden ja vanhan henkilötunnuksen välille. Tämä voi johtaa esimerkiksi siihen, että vaarallisesta henkilöstä kirjattu varotieto ei henkilötunnuksen muuttamisen jälkeen välttämättä tule henkilön kanssa tekemisissä olevan rajavartijan tietoon. Viranomaisten tulisi kyetä kaikissa eri tietojärjestelmissä löytämään yhden haun kautta ja myös automaattisesti esimerkiksi rajatarkastusten yhteydessä koko henkilön historia käyttämällä joko vanhaa tai uutta henkilötunnusta. Tämä on tärkeää erityisesti pitkälle automatisoiduissa toiminnoissa, joissa käsitellään suuria tietomassoja, kuten esimerkiksi rajatarkastuksissa ja rikosanalyysiä tehtäessä.

Suojelupoliisi kiinnitti huomiota siihen, että henkilötunnus on keskeinen henkilön luotettavan ja tehokkaan yksilöinnin väline poliisitoiminnassa. Suojelupoliisin toiminnassa henkilötunnusten muuttamisella olisi vaikutuksia lisäksi esimerkiksi turvallisuusselvitysmenettelyyn. Menettely perustuu rekisteritarkastuksiin, jossa henkilötunnus on keskeisessä asemassa selvityksen kohteen yksilöimisessä. Mikäli henkilöillä voisi olla useampia henkilötunnuksia, tulisi jatkossa rekisteritarkastukset tehdä sekä uusilla että vanhoilla henkilötunnuksilla, mikä lisäisi työn määrää ja kasvattaisi virheiden mahdollisuutta. Henkilötunnuksen muuttamisella olisi myös vaikutuksia turvallisuusselvityslain mukaiseen nuhteettomuusseurantaan, jossa voimassa olevat turvallisuusselvitykset yhdistetään automatisoidusti laissa säädettyihin tietolähteisiin osana jatkuvaa seurantaa. Ylipäätään viranomaiset eivät voisi jatkossa entiseen tapaan luottaa siihen, että henkilötunnus yksilöi samalla tavalla kaikki samaan henkilöön liittyvät tiedot.

3.5.4. Sähköinen tunnistaminen

Digi- ja väestötietovirasto totesi, että henkilötunnustaan muuttaneiden henkilöiden sähköinen asiointi (esim. Omakanta, pankit, sähköiset viestipalvelut, nettiostokset) estyy ja vireillä olevat asiointit keskeytyvät siihen saakka, kunnes henkilöillä on uudet varmenteet ja heidän tietonsa on siirretty.

Tietojohtamisen väitöskirjatutkija Juha Lemmetti ja tietojohtamisen professori Samuli Pekkola nostivat esiin, että nykyisin suuri osa asioinnista hoidetaan sähköisesti esimerkiksi pankkitunnuksilla, jotka perustuvat henkilötunnukseen, jolloin henkilö voi henkilötunnuksen muuttuessa menettää pääsyn omiin tietoihinsa.

Jyväskylän yliopisto huomautti, että esityksessä ei ole huomioitu henkilötunnuksen vaikutuksia sähköiseen tunnistamiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin alustavan arvion mukaan varmenteeseen perustuvat tunnistusvälineet, eli mobiilivarmenteet ja DVV:n tarjoamat tunnistusvälineet, olisi todennäköisesti henkilötunnuksen muuttuessa. Tämä kuitenkin riippuu varmenteen yksityiskohtaisesta toteuttamistavasta ja siitä, edellyttääkö varmenteen uusiminen myös käyttäjän hallussa olevan tunnistusvälineen korvaamista uudella. Tunnistusvarmenteessa käytetään yksilöivänä tunnisteena sähköistä asiointitunnusta, joka on sidottu väestötietojärjestelmässä automaattisesti tallennettuun tekniseen tunnistetietoon, joka henkilötunnuksen muuttuessa muutetaan VTJ-lain 64 §:n mukaisesti. Muissa kuin varmennemuotoisissa tunnistusvälineissä, eli käytännössä pankkitunnuksissa, henkilötunnus tai sähköinen asiointitunnus ei ole elimellinen osa tunnistusvälinettä, vaan ainoastaan henkilön yksilöintitieto, jolle tunnistusväline on myönnetty henkilöllisyyden tarkistamisen jälkeen. Traficomin alustavan arvion mukaan tunnistusvälinettä ei olisi tarpeen sulkea henkilötunnuksen muuttamisen johdosta. Tunnistuspalvelu saisi muuttuneesta henkilötunnuksesta tiedon väestötietojärjestelmästä, sillä tunnistus- ja luottamuspalvelulain 7 §:n mukaan tunnistuspalvelun on tarkistettava tunnistusvälineen hakijan tiedot väestötietojärjestelmästä ja pidettävä ne ajan tasalla. Valmistelussa olisi kuitenkin hyvä huomioida, että vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien olisi tärkeää saada tiedot henkilötunnusten muuttamisesta ensi tilassa, varsinkin jos fyysiset henkilöllisyystodistukset, joissa on vanha henkilötunnus, eivät ole muutosprosessin aikana enää voimassa. Lisäksi tulisi huolehtia siitä, että aiemmat tunnistustapahtumat ovat yhdistettävissä uuteen henkilötunnukseen.

3.5.5. Opetus ja koulutus

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston mukaan korkeakoulut säilyttävät arkistointiajan loppuun asti paperisina ja sähköisiä tutkintotodistuksia ja muita dokumentteja, joissa on henkilötunnus. Esimerkiksi tutkintotodistusten arkistokappaleiden elinkaari on useita kymmeniä vuosia. Korkeakoulujen tulee huolehtia siitä, että uusi henkilötunnus on yhdistettävissä vanhaan henkilötunnukseen, ja että henkilö pystytään yksilöimään myös kansallisissa opintosuoriterekistereissä.

Tampereen yliopisto totesi, että henkilötunnuksen muuttamistieto ei välity kaikille sitä käsitteleville tahoille. Jos korkeakoulu ei tiedä henkilötunnuksen muuttuneen, sillä voi olla ennalta-arvaamattomia vastauksia valtakunnallisiin tietovarantoihin, kuten ammattipätevyystietoihin. Esityksestä jää epäselväksi, miten korkeakoulut saavat tiedon henkilötunnuksen muuttumisesta.

3.6. Vaikutukset henkilötunnusta muuttavaan henkilöön ja henkilön velvollisuudet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto huomautti, että henkilöllä voi olla hallussaan fyysisiä asiakirjoja, kuten tutkintotodistuksia, joihin henkilötunnus on merkitty.

Digi- ja väestötietovirasto kiinnitti huomiota siihen, että henkilötunnustaan muuttaneiden henkilöiden sähköinen asiointi estyy ja vireillä olevat asioinnit keskeytyvät siihen saakka, kunnes henkilöllä on uudet varmenteet ja heidän tietonsa on siirretty. Tämä edellyttää, että henkilöitä informoidaan riittävästi muutoksen vaikutuksista ja että henkilötunnuksen muuttaminen väestötietojärjestelmässä ajoitetaan siten, että henkilöllä on mahdollisuus järjestää asiansa niin, ettei vahinkoja pääse syntymään.

Kaikkien uusittavien dokumenttien osalta henkilöltä edellytetään henkilökohtaista asiointia, mistä aiheutuu odottamattomia seurauksia henkilön arkeen, kunnes kaikki on saatu siirrettyä uuteen henkilötunnukseen. Jos henkilö haluaa saada vanhat koulu- ja työtodistuksensa uudella, henkilön on pyydettävä jokaiselta taholta uusi todistus. Henkilötunnuksen muutos tulee näin hyvin useiden tahojen tietoon ja kiinnittää huomiota. Muuttuneet henkilötiedot välitetään väestötietojärjestelmästä siihen oikeutetuille tahoille, mutta esimerkiksi vanhat arkistoidut asiakirjat joudutaan edelleen hakemaan vanhoilla henkilötiedoilla.

Tietomurrolla vuodetut arkaluonteiset tiedot voivat nousta uudelleen esiin, kun yhteys vanhaan henkilötunnukseen kuitenkin säilyy ja tiedot ovat yhdistettävissä. Henkilön identiteetti ei muutu ja henkilö joutuu mahdollisesti vastaamaan prosesseissa henkilötunnuksen muuttamisesta huolimatta, koska monet tahot ovat jo voineet hyväksyä sopimuksia vuodetuilla tiedoilla. Jos henkilötunnus muutetaan vireillä olevan esitutinnan, syyteharkinnan tai oikeusprosessin aikana, rikoksentehtäjä voi saada uhrin muutetun henkilötunnuksen tietoonsa prosessissa kertyvistä asiakirjoista, koska myös esitutkintapöytäkirjoissa, tuomioissa ja muissa asiakirjoissa asianosaiset yksilöidään henkilötunnuksilla.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK huomautti, että vaikutuksia arvioidessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, millaisia vaikutuksia kolmansiin osapuoliin on sillä, että tunnusta muuttanut henkilö ei ilmoitakaan uutta tunnusta eri rekistereihin. Myös **Kaupan liitto ry** totesi, että vaikutustenarvioinnissa olisi syytä selvittää tarkemmin sitä, millaisia haitallisia vaikutuksia syntyy tilanteesta, jossa henkilö ei ilmoita uutta henkilötunnustaan esimerkiksi asiakasrekisteriä ylläpitävälle toimijalle. Esityksessä tulisi täsmällisemmin todeta, että henkilötunnuksen haltijalla on velvollisuus ilmoittaa muuttuneesta henkilötunnuksesta asiakasrekisterin ylläpitäjälle ja että jos henkilö laiminlyö tämän velvoitteen, ylläpitäjä ei ole vastuussa mahdollisista vahingoista.

Finanssiala totesi, että henkilötunnuksen muuttaminen esityksessä kuvatulla tavalla aiheuttaa huomattavan määrän ylimääräistä työtä sekä henkilötunnusta

muuttavalle henkilölle itselleen että viranomaisille ja muille henkilötunnusta hyödyntäville tahoille.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin mukaan esityksessä mainitut esimerkit ovat vain pieni osa niistä hankaluuksista, joita henkilötunnuksen muuttamisesta voi aiheutua.

Tietojohdamisen väitöskirjatutkija Juha Lemmetin ja tietojohdamisen professori Samuli Pekkolan mukaan esityksen jatkovalmistelussa tulisi keskittyä oleellisesti nykyistä enemmän niihin seurauksiin, joita henkilötunnuksen vaihtamisesta henkilölle koituu. Tätä tietoa on jo saatavilla, sillä esimerkiksi sukupuolen vahvistamisen vastakkaiseksi johtaa tällä hetkellä henkilötunnuksen vaihtumiseen. Näiden kokemusten perusteella seuraukset ovat laajoja, arvaamattomia ja kauaskantoisia. Lisäksi henkilötunnuksen muuttamisen tarjoaminen apukeinona sysää vastuun rikoksen ehkäisemisestä rikoksen uhrille itselleen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto huomautti, että henkilö joutuu itse ilmoittamaan muuttuneesta henkilötunnuksesta rekisterin ylläpitäjälle, varsinkin pienten yritysten sekä sellaisten viranomaisten, jotka eivät ylläpidä asiakasrekisteriään väestötietojärjestelmän tiedoilla, kohdalla.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin mukaan henkilötunnus on ajokortissa käytettävä yksilöintitieto, eli henkilötunnuksen muuttuessa henkilön on uusittava ajokortti.

Maahanmuuttovirasto kiinnitti huomiota siihen, että jos henkilötunnustaan muuttaa muu kuin Suomen kansalainen, on tämä velvollinen hakemaan hänelle myönnetyn oleskelukortin tai oleskelulupakortin uusimista, jolloin hänelle aiheutuisi kustannuksia esimerkiksi uudesta kasvokuvasta, itse hakemusasiakirjoista sekä Maahanmuuttoviraston palvelupisteeseen matkustamisesta. EU-kansalainen voisi halutessaan hakea uuden todistuksen oleskeluoikeuden rekisteröinnistä muuttuneilla tiedoilla, jolloin kustannuksia syntyisi uusista hakemusasiakirjoista ja matkakuluista. Lisäksi Maahanmuuttoviraston asiakas voisi joutua käymään Maahanmuuttoviraston palvelupisteessä hänen muuttaessaan sähköisen asiointipalvelun käyttäjätunnuksensa, mistä aiheutuisi vaivaa ja matkustuskustannuksia.

Oikeusrekisterikeskus totesi, että henkilölle ei voi syntyä velvoitetta ilmoittaa henkilötunnuksen muutoksesta edelleen luottotietoyhtiöille, vaan luottotietoyhtiöiden tulee toteuttaa henkilötunnusten muutokset omissa rekistereissään. Vastaavaa periaatetta tulisi soveltaa myös muissa vastaavissa tapauksissa.

Poliisihallituksen mukaan henkilötunnuksen muuttaminen aiheuttaa hallinnollisia ja taloudellisia vaikutuksia, ja voi hankaloittaa merkittävästi rikoksen uhrin elämää myös muulla tavalla kuin esityksessä mainituilla välttämättömillä

toimenpiteillä. Henkilötunnuksen muuttamisen haasteet ja kustannukset niin henkilölle itselleen kuin esimerkiksi julkiselle sektorille on syytä arvioida huolellisesti lakiesityksen jatkovalmistelussa ja kustannusarvioiden täsmentyessä.

Tietosuojavalvutettu ehdotti, että esityksessä eriteltäisiin ne toimenpiteet, joita identiteettivarkauden uhri joutuu tyypillisesti tekemään, jotta niitä voidaan vertailla henkilötunnuksen muuttamisesta aiheutuvaan taakkaan.

3.7. Muuttamisen edellytykset ja muuttamista hakevien yhdenvertaisuus

Digi- ja väestötietoviraston mukaan nykyiseen sääntelyyn voisi olla riittävää muuttaa ainoastaan toistuvuuden sekä mahdollisesti myös merkittävän taloudellisen tai muun haitan edellytystä. Tällä hetkellä henkilötunnuksen muuttamisen edellytykset ovat erittäin ahtaat, eikä niitä voi suhteuttaa uhrin asemaan. Ehdotettu väärinkäytön uhka -peruste täytyy kuitenkin hyvin helposti, jolloin käytännöstä voi muodostua kaavamainen, sillä tietomurto itsessään jo täyttää väärinkäytön uhan edellytyksen. Jos tietomurtoja arvioitaisiin eri tavoin suhteessa toisiinsa, ei niiden uhreja välttämättä enää kohdeltaisi yhdenvertaisesti. Lisäksi yhdenvertaisuuden vuoksi henkilötunnuksen muuttamisen edellytykset täytyisivät myös silloin, kun henkilötunnus on tullut kolmansien osapuolten tietoon muuten kuin rikoksen seurauksena, esimerkiksi jos henkilö on kadottanut lompakkonsa.

Ehdotetun 12 a §:n 1 momentin perusteluista tulisi DVV:n mukaan poistaa maininta siitä, että säännös voisi tulla sovellettavaksi todistajansuojelutilanteissa, koska lain 12 §:n säätämisen jälkeen on säädetty laki todistajansuojeluohjelmasta.

Ehdotetun 12 § a:n 3 momentin 4 kohdan perusteluissa on ristiriita siinä, että perustelujen mukaan henkilötunnusta ei voitaisi muuttaa hypoteettisen haitan uhan perusteella, mutta viranomaisen tulisi kuitenkin pystyä arvioimaan, voisiko uhkaavasta väärinkäytöstä aiheutuvia merkittäviä haitallisia seurauksia ehkäistä tunnuksen muuttamisella, mikä käytännössä tarkoittaisi hypoteettisen haitan uhan arvioimista.

Ehdotetun 12 a §:n 3 momentin 1 kohta on ristiriidassa 2 kohdan kanssa. Lisäksi 2 kohdan ehdotettu sanamuoto mahdollistaa sen hyväksikäytön niin, että henkilötunnuksensa muuttamista haluava tekee aiheettoman rikosilmoituksen voidakseen sitten hakea henkilötunnuksen muuttamista.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota siihen, että ehdotetussa 12 a §:n 3 momentin 1 kohdassa käytetty termi on ”rikoksen seurauksena”, kun taas mainitun momentin 3 kohdassa käytetty termi on ”tehdyksi epäiltyjen rikosten”, ja että nämä toisistaan eroavat termit jättävät kokonaisuutena

epäselväksi sen, miksi 3 kohdassa rikosten pitäisi nimenomaan olla tehdyksi epäiltyjä sekä miksi niitä pitäisi olla useita.

Lisäksi lausunnossa huomautettiin, että esityksessä muutettaisiin voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentin 2 kohtaan sisältyvää säännöstä niin, että siitä poistettaisiin edellytys väärinkäytöksen toistuvuudesta, vaikka yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että 12 a §:n 2 momentissa olisi kyse henkilötunnuksen muuttamisesta, kun muu kuin henkilötunnuksen haltija on nimenomaan toistuvasti käyttänyt tunnusta väärin.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK piti lausunnossaan henkilötunnuksen muuttamiselle asetettu kynnyistä verrattain korkeana, mutta varmaankin tarkoituksenmukaisena, koska tunnuksen muuttamisesta aiheutuu yksilölle huomattavaa haittaa, eikä sen silti voida taata estävän väärinkäyttöä tehokkaasti.

Eläketurvakeskus piti hyvänä ratkaisuna sitä, että henkilötunnuksen muuttaminen olisi mahdollinen vain omasta hakemuksesta, sillä laajamittaisesta viranomaisten toteuttamasta henkilötunnusten muuttamisesta aiheutuisi työeläkealalle mittavia kustannuksia. Lisäksi Eläketurvakeskuksen mukaan henkilötunnuksen muuttamisen edellytykset tulisi määritellä ehdotettua selkeämmin ja yksiselitteisemmin.

Finanssiala ry piti myös kannatettavana sitä, että henkilötunnuksen muuttaminen olisi mahdollinen henkilön omasta hakemuksesta. Lisäksi Finanssiala ry piti hyvänä voimassa olevaan lakiin sisältyvän 12 a §:n muuttamista siten, ettei väärinkäytöksen tarvitse olla toistuva. Ilman tätä muutosta lain 12 a §:n mukaiset perustelut yksittäisen ja laajemman rikoksen välillä jäisivät epäyhtenäisiksi. **Keva** kannatti myös sitä, että henkilötunnuksen muuttaminen tapahtuisi aina henkilön omasta aloitteesta.

Tietojohtamisen väitöskirjatutkija Juha Lemmetti ja tietojohtamisen professori Samuli Pekkola pitivät tärkeänä asettaa kynnyksen henkilötunnuksen muuttamiseen korkealle, koska henkilö joutuu tekemään päätöksen henkilötunnuksensa muuttamisesta tilanteessa, jossa hänellä ei voi olla vielä tietoa kaikista sen mahdollisista seurauksista.

Kansallisarkisto piti tärkeänä, että henkilötunnuksen muuttamisen kynnyksen asetetaan uudessakin lainsäädännössä korkealle. Esimerkiksi pelkästään se, että on ollut tietomurron kohteena, ei voisi olla peruste muuttamiselle, vaan riski väärinkäytöksestä tai hyvin todennäköisestä uhasta tulisi olla ilmeinen. Lain muutos ei toivottavasti johtaisi suureen henkilötunnusten muuttamisaaltoon, joka tekisi tietojen yhdistämisestä eri rekistereiden välillä vaikeampaa.

Kuluttajaliitto piti esitetystä 12 a §:n asetettua kynnystä henkilötunnuksen muuttamiselle liian korkeana ja ehdotti esitetyn 12 a §:n 3 momentin 3 kohdaksi muotoilua ”olosuhteiden perusteella olisi todennäköistä, että henkilötunnusta tullaan käyttämään rikollisiin tarkoituksiin”, jotta henkilötunnuksen muuttaminen

olisi tosiasiasa mahdollista. Jos muotoilua ei lievennetä, tulisi Kuluttajaliiton mukaan ainakin tarkempiin perusteluihin lisätä esimerkkejä siitä, milloin esitetyn kaltainen kynnys ylittyisi. Lisäksi Kuluttajaliitto piti hyvänä, että esityksessä poistetaan vaatimus väärinkäytösten toistuvuudesta, mutta huomautti, että esitetyn 12 a §:n 3 momentin 1 kohdan vaatimus siitä, että henkilötunnus on kolmannen osapuolen tiedossa rikoksen seurauksena, ei kata kaikkia tilanteita. Henkilö voi esimerkiksi itse erehdyksessä paljastaa henkilötunnuksensa sosiaalisessa mediassa. Muita kuin rikoksen johdosta syntyviä tarpeita henkilötunnuksen muuttamiselle tulisi arvioida mahdollisimman pian.

Oikeuskanslerin mukaan esityksessä on asetettu henkilötunnuksen muuttamiselle varsin tiukat kriteerit, joten ehdotettua sääntelyä sovellettaessa on huolehdittava siitä, että esitetyn 12 a §:n 3 momentin 3 ja 4 kohtia ei arvioida liian tiukasti.

Oikeusministeriö otti kantaa sekä henkilötunnuksen muuttamisen edellytyksiä koskevaan 12 a §:n muotoiluun, että siihen, miten olisi arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumisesta niissä tilanteissa, joissa henkilön henkilötunnusta voidaan käyttää väärin myös muun kuin rikoksen seurauksena.

Oikeusministeriön mukaan perusteltuna voidaan pitää sitä, että esitetyn 12 a §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti henkilötunnus voidaan muuttaa tapauksesta riippuen rikosprosessin eri vaiheissa. On kuitenkin aiheellista pohtia vielä sitä, onko ilmaisu "sitä koskevassa asiassa on annettu lainvoimainen tuomio" riittävän täsmällinen, kun on perusteltua edellyttää jonkun nimenomaan syyllistyneen 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen.

Esitetyn 12 a §:n 3 momentin 3 kohdan kriteerinä on "tehdyksi epäiltyjen rikosten tai muuten olosuhteiden perusteella", mutta kun jonkun katsotaan lainvoimaisella tuomiolla syyllistyneen rikokseen, ei kyse ole enää tehdyksi epäillystä rikoksesta. Tätä kohtaa olisi mahdollisesti täsmennettävä sekä itse esityksen 12 a §:ssa, että muualla hallituksen esityksen perusteluteksteissä käytetyissä ilmaisuissa, joissa viitataan lainvoimaiseen tuomioon ja tehdyksi epäiltyyn rikokseen. Lisäksi olisi myös todettava perusteluissa tilanne, jossa syytettä ei ole nostettu.

Lisäksi 12 a §:n 3 momentin 4 kohdan perusteluissa olisi aiheellista tarkentaa sitä, mitä ovat kysymyksessä olevat henkilötunnuksen väärinkäytöstä aiheutuvat merkittävät haitalliset seuraukset, myös suhteessa 2 momentissa todettuun merkittävänä taloudelliseen tai muuhun haittaan. Mainitut edellytykset muistuttavat toisiaan, mutta ovat eri tavoin muotoiltuja.

Yhdenvertaisuuden toteutumisen osalta oikeusministeriö totesi, että esityksessä on perusteltu henkilötunnuksen muuttamisen rajaamista tilanteisiin, joissa henkilötunnus on paljastunut rikoksen seurauksena, koska rikoksella hankitut tiedot tulevat todennäköisimmin väärinkäytetyiksi. Henkilötunnuksia voi kuitenkin tulla sivullisten tietoon myös muutoin kuin rikoksen seurauksena.

Oikeusministeriön mukaan jatkovalmistelussa tulisi kyetä kuvaamaan esitysluonnosta huomattavasti selvemmin perusteet sille, että henkilötunnuksen sivullisen tietoon tulemisen eri tapojen välillä tehdyssä punninnassa rikosten seurauksena paljastuminen on riittävä edellytys henkilötunnuksen muuttamiseen, mutta muun seurauksena paljastuminen ei olisi. Jos rikoksen seurauksena ja muun seurauksena paljastumisen välillä ei voida tunnistaa merkityksellistä eroa, pitäisi esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa esittää jokin muu hyväksyttävä peruste yksilöiden erilaiselle kohtelulle. Sääntelyn tarkoituksenmukaisuus hallinnon kannalta ei ole riittävä peruste.

Oikeusrekisterikeskus kiinnitti huomiota siihen, että henkilötunnuksen muuttamisen kynnystä voitaisiin esityksestä vielä yksinkertaistaa, sillä henkilötunnuksen muuttamisesta aiheutuva vaiva ja kustannukset ovat sen verran merkittävät, että ne jo itsessään asettavat henkilötunnuksen muuttamisen kynnyksen varsin korkealle. Samaten **Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori** ei pitänyt todennäköisenä sitä, että henkilötunnuksia alettaisiin muuttaa kevyin perustein, johtuen muuttamisesta henkilölle aiheutuvasta vaivasta.

Poliisihallitus totesi, että esityksessä ei ole otettu kantaa siihen, voiko alaikäisen henkilön henkilötunnuksen vaihtaa, ja miten tällaisessa tapauksessa tulisi toimia.

Esityksen 12 a §:n 3 momentin 2 kohdan osalta poliisihallitus huomautti, että henkilötunnuksen muuttamista koskevassa asiassa toimivaltainen viranomainen ei voisi itse arvioida rikoksen tapahtumisen todennäköisyyttä tai rikosepäilyyn varteenotettavuutta, vaan tunnuksen muuttamiseen riittäisi, että poliisi on aloittanut asiassa esitutinnan, tai luonnollisesti myös rikosprosessin myöhemmissä vaiheissa.

Esityksen 12 a §:n 3 momentin 2 kohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole selvästi ilmaistu, millaisesta rikoksesta on kyse. Poliisilla ei esimerkiksi välttämättä ole tietoa siitä, että henkilön henkilötunnus on joutunut rikoksen johdosta sivullisen haltuun, koska tietomurrossa asianomistajana on se taho, jonka tietojärjestelmiin on murtauduttu. Henkilö, jonka tiedot ovat olleet murron kohteena, ei voi olla tietomurron asianomistajana nykyisen lainsäädännön mukaan. Mahdollisia rikoksia, joiden seurauksena henkilötunnus joutuu sivullisen tietoon, voi olla lukuisia erilaisia. Perusteluissa ei myöskään ole otettu kantaa siihen, onko kyseessä oltava Suomessa vireillä oleva rikosprosessi. Tietoverkkorikokset ovat yleensä luonteeltaan kansainvälisiä, ja yhdenvertaisuuden kannalta tulisi ottaa huomioon myös se, että itse rikosprosessi ei välttämättä ole Suomessa, ja että Suomen viranomaisten ei ole välttämättä mahdollista saada siitä tietoa.

Lisäksi Poliisihallitus kiinnitti huomiota siihen, että 12 a §:n 3 momentin 3 kohdan sanamuoto asettaa varsin korkean kynnyksen henkilötunnuksen muuttamiselle. Jos uhri on esimerkiksi ryhtynyt omatoimisesti erilaisiin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, henkilötunnuksen väärinkäyttäminen voi käytännössä olla

mahdotonta tai ainakin erittäin vaikeaa. Tämä johtaisi myös siihen, että jos uhri on ollut asiassa täysin passiivinen, on henkilötunnuksen muuttamisen kynns paljon matalampi. Sen lisäksi 12 a §:n 3 momentin 4 kohdan edellyttämä arviointi siitä, että henkilötunnuksen muuttaminen suurella todennäköisyydellä estäisi väärinkäytöksestä aiheutuvia merkittäviä haitallisia seurauksia, voi olla käytännössä mahdotonta tehdä, eikä esityksessä ole tarkemmin kuvattu sitä, miten kyseistä kohtaa olisi tulkittava. Jos uhri on, kuten edellä, ryhtynyt itse muihin ennaltaehkäiseviin toimiin, ei 4 kohdan edellytys luultavasti täyttyisi.

Sosiaali- ja terveysministeriö piti esityksessä asetettua kynnstä henkilötunnuksen muuttamiselle hyvin laveana, jolloin muutettavien henkilötunnusten määrä kasvaisi jatkossa paljon esityksessä arvioitua suuremmaksi. Olisi myös varauduttava siihen, että saman henkilön henkilötunnusta joudutaan muuttamaan useita kertoja.

Suomen Yrittäjät kiinnitti huomiota siihen, että henkilötunnuksen muuttamiseen täytyy olla todennettu ja perusteltu syy, sillä muuten muuttamisesta aiheutuva hallinnollinen ja taloudellinen taakka voi muodostua kohtuuttoman korkeaksi.

Tietosuojavaltuutettu piti esityksessä asetettuja kriteereitä henkilötunnuksen muuttamiselle hyvin väljinä, ja jatkovalmistelussa tulisi kehittää edelleen kriteerejä, joiden nojalla Digi- ja väestötietovirasto voisi arvioida näiden edellytysten täyttymistä. Digi- ja väestötietovirastolla pitäisi myös olla käytettävissään tarvittavat tiedot tämän arvioimiseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos piti tärkeänä sitä, että henkilötunnuksen asettamisen kynns asetettaisiin korkealle siten, että tunnuksen muuttaminen olisi vain poikkeuksellinen ja viimekätinen toimenpide tapauksissa, joissa rikollista väärinkäyttöä on tapahtunut. Yksin sivullisen haltuunsa saama henkilötunnus ei saisi olla peruste tunnuksen muuttamiselle.

Työeläkevakuuttajat TELA korosti sitä, että henkilötunnuksen hakemisen on tapahduttava henkilön omasta aloitteesta ja että samalla tulee esittää hyväksyttävät perustelut henkilötunnuksen muuttamiselle.

3.8. Selvittämisvelvollisuus ja tiedonsaantioikeudet

Digi- ja väestötietoviraston mukaan se muuttaa tällä hetkellä henkilötunnuksen henkilön perustellun hakemuksen perusteella. Kyseessä on hakemusasia, jossa tarvittavan selvityksen hankkii ensisijaisesti hakija itse. Jos Digi- ja väestötietovirastolle kuitenkin tulisi velvollisuus hankkia käsittelyn yhteydessä selvitystä hakemuksen edellytysten täyttymisestä, Digi- ja väestötietovirastolle tulisi antaa tiedonsaantioikeus poliisilta, syyttäjältä ja tuomioistuimelta salassapitosäännösten estämättä. Tiedonsaantioikeus vaikuttaisi myös tietoja luovuttaviin tahoihin sekä asettaisi korkeat vaatimukset tiedonsiirrolle ja tietojen

käsittelyn tietosuojavaatimuksille. Lisäksi olisi tarkkaan säädettävä, mitä seikkoja DVV:n selvitysvelvollisuus koskee.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi, että ehdotettuun sääntelyyn sisältyy paljon harkintavaltaa, minkä vuoksi kokonaisvaltaisen tiedon saaminen päätöksenteon pohjaksi on tärkeää. Jatkovalmistelussa olisikin aiheellista arvioida esityksessä esille tuotua kysymystä siitä, mitkä mahdollisuudet henkilötunnuksen muuttamista hakevalla on esittää selvitystä muuttamisen edellytyksistä. Digi- ja väestötietovirastolle voikin olla tarpeen säätää erityinen tiedonsaantioikeus, jonka kohdalla pitäisi myös arvioida, tulisiko sen sisältää oikeus saada tietoja myös keskeneräisestä rikostutkinnasta, tai muulla perusteella salassa pidettäviä tietoja.

Eläketurvakeskus katsoi lausunnossaan, että Digi- ja väestötietovirastolla ei välttämättä ole mahdollisuutta saada selvitystä hakijan henkilökohtaisesta tilanteesta ja sen vaikutuksesta niihin seuraamuksiin, joita henkilötunnuksen väärinkäytöstä voi hakijalle aiheutua, jos hakija ei esitä näistä seikoista selvitystä. Tämän vuoksi olisi syytä harkita selvitysvastuun asettamista myös hakijalle itselleen. Lisäksi Eläketurvakeskuksen näkemys oli, että Digi- ja väestötietovirastolla tulisi olla oikeus saada tarpeelliset tiedot myös vireillä olevasta rikosasiasta.

Kansaineläkelaitoksen mukaan Digi- ja väestötietoviraston tulisi saada riittävät tiedot muilta viranomaisilta ja toimijoilta, joita mahdollinen rikoksen tai haitan selvittely koskee, jotta henkilön ei tarvitse itse kerätä ja toimittaa näitä tietoja.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän mukaan tällä hetkellä identiteettivarkauden uhrin vastuu on varsin suuri, joten Digi- ja väestötietovirastolle olisi hyvä antaa vastuuta asian selvittämisestä ja oikeus saada asianmukaiset tiedot muilta viranomaisilta.

Keskusrikospoliisi katsoi, että selvyiden vuoksi selvitysvastuun jakautumisesta henkilötunnuksen muuttamista hakevan ja Digi- ja väestötietoviraston välillä tulisi säätää, mutta että tiedonsaantioikeuksista säädettäessä on huomioitava esitutkinnan suojaaminen ja turvaaminen, varsinkin tutkinnan alkuvaiheessa. Lisäksi esitys ei saisi luoda poliisille velvollisuutta antaa lausuntoja tai uhka-arvioita Digi- ja väestötietovirastolle, minkä toteuttaminen edellyttäisi resurssien lisäämistä.

Kevan ja Verohallinnon mukaan Digi- ja väestötietovirastolle tulisi säätää riittävät tiedonsaantioikeudet vireillä olevaan asiaan liittyvistä tiedoista.

Maahanmuuttoviraston mukaan Digi- ja väestötietovirastolla tulisi olla oikeus myös itse selvittää ja arvioida kuvattuja olosuhteita, ja tätä kautta arvioida henkilölle itselleen aiheutuvia vahinkoja, sekä pienentää sitä riskiä, että mahdollisuutta muuttaa henkilötunnusta käytettäisiin väärin. Yksi tällainen hyväksikäytön riski olisi siinä, että vanhalla henkilötunnuksella myönnettyjä

matkustusasiakirjoja käytettäisiin rajanylitykseen toisessa EU-jäsenvaltiossa, koska muiden maiden viranomaisilla ei ole mahdollisuutta tarkistaa Suomen väestötietojärjestelmästä henkilötunnuksen ajantasaisuutta. Lisäksi Maahanmuuttovirasto katsoi, että DVV:lle tulisi säätää tiedonsaantioikeus vireillä olevasta rikosasiasta, jos sille annetaan vastuuta henkilötunnuksen muuttamiskynnyksen selvittämisestä.

Maanmittauslaitos totesi, että olisi harkittava, mitkä ovat henkilötunnuksen muuttamista hakevan tosiasialliset mahdollisuudet esittää näyttöä ehdotetun 12 a §:n 3 momentissa mainitusta väärinkäytön uhasta. Henkilön olisi käytännössä saatava haltuunsa ja esitettävä eri viranomaisilta kuten esitutkintaviranomaiselta, syyttäjältä tai tuomioistuimelta saamiaan asiakirjoja. Selvitysvastuun pääpainon tulisi ollakin Digi- ja väestötietoviraston puolella ja sen tueksi DVV:lle olisi säädettävä tiedonsaantioikeus.

Oikeuskanslerin mukaan yksittäisellä tietoturvaloukkauksen uhrilla on varsin rajatut mahdollisuudet tehdä tulevien rikosten todennäköisyyttä koskevia arvioita tai arvioida miten tehokkaasti henkilötunnuksen muuttaminen suojaisi häntä väärinkäytöksiltä. Oikeuskansleri piti välttämättömänä, että selvitysvastuu asetetaan pääsääntöisesti viranomaiselle ja että viranomaiselle annetaan riittävä tiedonsaantioikeus.

Oikeusrekisterikeskus ehdotti, että koska kynnys henkilötunnuksen muuttamiselle on siitä aiheutuvan vaivan ja kustannusten takia jo korkealla ja koska henkilö itse pystyy arvioimaan muuttamisen tarpeen parhaalla tavalla, voitaisiin selvityskynnystä laskea sen sijaan, että Digi- ja väestötietovirasto joutuisi tekemään selvitystyötä, joka ei juuri vaikuttaisi lopputulokseen.

Poliisihallitus totesi, että 12 a §:n osalta on tarpeen täsmentää, että juuri Digi- ja väestötietovirasto, eikä esitutkinta- tai oikeusviranomainen, tekee arvion henkilötunnuksen muuttamisen perusteista. Ehdotetun sääntelyn ei tule aiheuttaa poliisille velvollisuutta antaa lausuntoja tai uhka-arvioita. Tiedot esitutkinnasta tulisi pyytää Digi- ja väestötietovirastosta keskitetysti, jolla varmistetaan se, että virasto saa asian käsittelyyn tarvittavat tiedot. On myös huomioitava, että harkinta tietojen antamisesta vireillä olevasta esitutkinnasta on ehdottoman tarpeellista säilyttää tutkinnanjohtajalla. Digi- ja väestötietoviranomaisen tiedonsaantioikeudesta tulisi säätää riittävän tarkkarajaisesti. Salassa pidettävä tieto voitaisiin antaa vain rikoksesta, jossa henkilön henkilötunnus on joutunut rikoksen johdosta väriin käsiin, ja luovutettava tieto on rajoitettava vain ehdottoman välttämättömään tietoon. Laissa olisi tarpeen myös täsmentää sitä, miten Digi- ja väestötietovirasto saa nämä välttämättömät tiedot. Henkilön itse ei tulisi pyytää niitä, niin kuin nykyisen sääntelyn aikana on toisinaan tapahtunut, vaan pyyntöjen olisi tultava DVV:ltä. Henkilötunnuksen muuttamisasian yhteydessä henkilölle on myös kerrottava, että DVV tulee hankkimaan ja käsittelemään tietoja, jotka koskevat esitutkinnassa olevaa tapausta.

Tapaturmavakutuskeskuksen mukaan laissa olisi hyvä säätää selvitysvastuun jakautumisesta henkilötunnuksen muuttamista hakevan henkilön ja Digi- ja väestötietoviraston välillä. Lisäksi DVV:lle tulisi säätää erityinen tiedonsaantioikeus muuttamisasiaan liittyviin tietoihin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ehdotti, että näyttöä tunnuksen väärinkäytöstä ja mahdollisesta vahingosta tulisi edellyttää hakijalta itseltään tai väärinkäytöksiä tutkivalta viranomaiselta, koska tällainen viranomainen tutkii väärinkäyttöä jo valmiiksi.

Ulosottolaitos totesi, että selvitysvastuun jakautumisesta olisi perusteltua säätää laissa, jotta varmistutaan siitä, että henkilötunnuksen muuttamista hakevia kohdellaan yhdenvertaisesti. Samalla tulisi ottaa huomioon henkilön mahdollisesti rajalliset mahdollisuudet arvioida ja esittää selvitystä henkilötunnuksen väärinkäytön ilmeisyydestä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran mukaan yksittäisellä henkilöllä voi olla hyvin rajalliset mahdollisuudet arvioida tulevien rikosten todennäköisyyttä ja arvioida henkilötunnuksen muuttamisen tehokkuutta suojaustoimenpiteenä. Tämän vuoksi selvittämismääräysten tulisi olla ainakin osittain viranomaisella, mikä edellyttäisi myös nykyistä laajempaa tiedonsaantioikeutta.

3.9. Henkilötunnuksen muuttamista koskeva neuvonta

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto kiinnitti huomiota siihen, että palveluprosessien tulisi olla toimivia myös siinä tilanteessa, kun henkilön henkilötunnuksen muuttaminen on vielä kesken. Muuttamisen prosessin tulisi myös olla riittävän nopea, jotta tiedon väärinkäyttämiseen jää mahdollisimman vähän aikaa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies piti tärkeänä esitykseen sisältyvää ehdotusta toimivaltaisen viranomaisen velvollisuudesta antaa henkilötunnuksen muuttamista hakevalle henkilölle tietoa tunnuksen muuttamisen vaikutuksista, jotta tämä voi niitä riittävästi arvioida.

Myös **Finanssiala ry** ja **Kaupan liitto ry** pitivät tärkeänä viranomaisen velvollisuutta antaa hakijalle tarvittavat tiedot henkilötunnuksen muuttamisen vaikutuksista ennen päätöksen tekemistä.

Tietojohtamisen väitöskirjatutkija Juha Lemmetti ja tietojohtamisen professori Samuli Pekkola katsoivat, että Digi- ja väestötietoviraston asiantuntijoilla on todennäköisesti paras näkemys henkilötunnuksen muuttamisen mahdollisista seurauksista, jolloin viraston tulisi mahdollisuuksien mukaan opastaa hakijaa henkilötunnuksen muuttamisen haitoista ja hyödyistä.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän mielestä olisi tärkeää painottaa viranomaisen neuvontavelvollisuutta, koska henkilölle on tärkeää

kertoa, että henkilötunnuksen muuttaminen aiheuttaa heille itselleen paljon työtä sekä kustannuksia.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan se, mille yrityksille ja viranomaisille tieto muuttuneesta henkilötunnuksesta menee suoraan väestötietojärjestelmästä, on kansalaisten keskuudessa epäselvää. Tämä voi johtaa viivästykseen henkilötunnuksen päivittämisessä eri rekistereihin, joka puolestaan voi aiheuttaa katkoksia esimerkiksi välttämättömien palveluiden saamisessa.

Jatkovalmistelussa tulisi selvittää, miten tällaiset katkokset voitaisiin välttää. Digi- ja väestötietoviraston neuvontavelvollisuudella olisi myös merkitystä haittojen minimoimisessa.

Kuluttajaliiton mukaan henkilöllä tulisi olla selvä näkemys siitä, mitä hänen on tehtävä, jotta henkilötunnuksen muuttaminen tapahtuisi sujuvasti, ja hänelle olisi annettava selkeää tietoa ennen muuttamista siitä, mitä muuttaminen tulee häneltä edellyttämään. Julkisen vallan on kaikin toimin pyrittävä minimoimaan mahdolliset henkilötunnuksen muuttamisen ongelmakohdat, varsinkin koska tietomurron uhri on erityisen haavoittuvassa asemassa.

Oikeuskanslerin mukaan on huolehdittava siitä, että henkilötunnuksensa muuttamista hakevalle annetaan riittävät tiedot eri seurauksista ja tarvittavista toimenpiteistä, ja että muutosta hakevalle annetaan tarvittaessa neuvontaa eri toimenpiteiden tekemiseksi.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira piti ensiarvoisen tärkeänä, että henkilötunnuksen muuttamista hakevalle annetaan riittävät tiedot eri seurauksista ja tarvittavista toimenpiteistä.

4. Luettelo lausunnon antaneista

Ahvenanmaan maakuntahallitus
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan apulaisoikeusasiamies/EOA:n kanslia
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Eläketurvakeskus
Espoon kaupunki
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskusliitto EKSOTE (ei lausuttavaa)
Finanssiala ry
Finanssivalvonta
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS
Huoltovarmuuskeskus (ei lausuttavaa)
Juha Lemmetti ja Samuli Pekkola
Jyväskylän yliopisto
Kansallisarkisto
Kansaneläkelaitos Kela
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Kaupan liitto ry
Keski-Pohjanmaan liitto (ei lausuttavaa)
Keskusrikospoliisi
Keva
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kuluttajaliitto
Lieksan kaupunki (ei lausuttavaa)
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Maahanmuuttovirasto
Maanmittauslaitos
Oikeuskansleri/Oikeuskanslerinvirasto

Oikeusministeriö
Oikeusrekisterikeskus
Poliisihallitus
Porin kaupunki
Puolustusministeriö (ei lausuttavaa)
Pääesikunta (ei lausuttavaa)
Rajavartiolaitoksen esikunta
Rikosseuraamuslaitos
Salon kaupunki
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
STKK ry (ei lausuttavaa)
Suojelupoliisi
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Asiakastieto Oy
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Yrittäjät ry
Tampereen yliopisto, tietohallinto
Tapaturmavakuutuskeskus
Teknologiateollisuus ry
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL
Teuvan kunta
Tietosuojavaltuutettu
Tilastokeskus
Työeläkevakuuttajat TELA ry
Työllisyysrahasto
Ulosottolaitos
Vakuutusosikeus
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
Valtioneuvoston kanslia (ei lausuttavaa)
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviranomainen Valvira

Verohallinto

Veronmaksajain keskusliitto ry

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto (ei lausuttavaa)

Ympäristöministeriö (ei lausuttavaa)